

Határozatok Tára

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2012. június 27.*

„Verseny — Kartellek — Cipzárak és »egyéb záruk« piacai — Az EK 81. cikk megsértését megállapító határozat — Összehangolt áremelések, minimumárak rögzítése, a vevőkör és a piacok felosztása és egyéb kereskedelmi információk cseréje — Bizonyítás — Egységes és folyamatos jogsértés — Elévülés — Védelemhez való jog — Bírságok — Iránymutatás”

A T-439/07. sz. ügyben,

a **Coats Holdings Ltd** (székhelye: Uxbridge, Middlesex [Egyesült Királyság], képviselik: W. Sibree, C. Jeffs, K. O’Connell, J. Boyce solicitors és D. Anderson QC)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselek: F. Castillo de la Torre és K. Mojzesowicz, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

elsődlegesen az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 2007. szeptember 19-én hozott C(2007) 4257 végleges bizottsági határozat (COMP/39.168 „PO/fém és műanyag rövidárucikkek: záruk”-ügy) felperest érintő részének megsemmisítése, illetve másodlagosan a felperessel szemben kiszabott bírság törlése vagy csökkentése iránt benyújtott kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (harmadik tanács),

tagjai: Czúcz O. elnök, I. Labucka (előadó) és D. Gratsias bírák,

hivatalvezető: N. Rosner tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. július 7-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

- 1 A felperes Coats Holdings Ltd (a továbbiakban: Coats) az egyik fő ipari felhasználásra szánt varró- és hímzőcérnagyártó és -forgalmazó, valamint az YKK-csoport után a világon második legnagyobb cipzárforgalmazó. Könnyű poliészter, nejlon-, fém- és öntött cipzárak teljes körét gyártja. 1988-ban felvásárolta az Opti társaságot, és e felvásárlás óta a szóban forgó társaság nevét használja cipzármarkaként. 1988-at követően így a Coats a cipzárgyártási tevékenységét Coats Optira nevezte át.

* Az eljárás nyelve: angol.

- 2 A rögzítéstechnikai termékek gyártásának ágazata két nagy csoportba, vagyis a cipzárgyártásra és az „egyéb záruk” gyártására osztható, amely utóbbi kategória különféle patentgombokat, -csatokat és -zárakat, illetve kapcsos zárat, kapcsokat, fűzőlyukakat, farmergombokat, szegecseket és a bőriparban, valamint ruhaipari ágazatban használatos fém-, illetve műanyag kiegészítőket foglal magában.
- 3 2001. november 7-én és 8-án az Európai Közösségek Bizottsága az [EK 81.] és az [EK 82.] cikk végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. L 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikke alapján helyszíni vizsgálatokat folytatott több közösségi fém- és műanyag rövidárucikk- és cérnagyártónál (így többek között az Entaco Ltd-nél, a Coats plc-nél és a William Prym GmbH & Co. KG-nál), valamint a Fachverband Verbindungs- und Befestigungstechniknál (a továbbiakban: VBT).
- 4 2001. november 26-án a Prym-csoport és a Coats-csoport a kartellügyekben a bírság kiszabásának mellőzéséről vagy a bírság összegének csökkentéséről szóló bizottsági közleményre (HL 1996. C 207., 4. o.; a továbbiakban: 1996. évi engedékenységi közlemény) hivatkozva e közleménynek a cipzárágazat tekintetében való alkalmazása iránti kérelmet nyújtott be.
- 5 2002. február 22-i levelében a Coats bizonyos információkat nyújtott a Bizottságnak.
- 6 2003. augusztus 8-án a Stocko (jelenleg YKK Stocko Fasteners) a kartellügyekben a bírság kiszabásának mellőzéséről vagy a bírság összegének csökkentéséről szóló bizottsági közleményre (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. oldal, a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) hivatkozva kérelmet nyújtott be az „egyéb záruk” tekintetében.
- 7 A Bizottság ezt követően a 17. rendelet 11. cikke alapján több információkérést intézett egyes érintett felekhez.
- 8 2004. szeptember 16-án a Bizottság az „egyéb zárukra”, tűzgépekre és cipzárakra vonatkozóan kifogásközlést intézett (a továbbiakban: kifogásközlés) a Prym Fashion, a William Prym, az Éclair Prym, a Fiocchi Prym, a Fiocchi Snaps France, az YKK Stocko Fasteners, az YKK Holding Europe, az YKK Corp., a Coats, az A. Raymond, a Berning & Söhne, a Berning France, a Scovill Fasteners Europe (korábban Unifast), a Scovill Fasteners társasághoz, valamint a VBT-hez.
- 9 E társaságok, valamint a szóban forgó szövetség a Bizottság vizsgálati irataihoz a számukra 2004. október 1-jén megküldött CD-ROM-on található másolat formájában férhettek hozzá.
- 10 2004. november 12-én a Prym-csoport a 2002. évi engedékenységi közleményre hivatkozva engedékenység iránti kérelmet, illetve másodlagosan a bírság csökkentése iránti kérelmet nyújtott be az „egyéb záruk” tekintetében.
- 11 2004. november 18-i telefaxában a Prym-csoport kiegészítette kérelmét. 2005. január 3-i, 4-i és 11-i e-mailjeiben további információkat intézett a Bizottsághoz. 2005. január 27-i e-mailjében a 2002. évi engedékenységi közlemény rá nézve való alkalmazása iránti kérelmet terjesztett elő.
- 12 2005. február 18-án az YKK-csoport a 2002. évi engedékenységi közleményre hivatkozva bírság csökkentése iránti kérelmet nyújtott be az „egyéb záruk” tekintetében.
- 13 2005. február 25-én az YKK-csoport kiegészítette e kérelmet.
- 14 A Prym-csoport és az YKK-csoport által a 2002. évi engedékenységi közlemény velük szembeni alkalmazására vonatkozó kérelmei alátámasztására nyújtott bizonyítékok lehetővé tették a Bizottság számára, hogy 2006. március 7-én kiegészítő kifogásközlést intézzen az érintett társaságokhoz (a továbbiakban: kiegészítő kifogásközlés).

- 15 A Bizottság az „egyéb zárákra”, tűzőgépekre és cipzárakra vonatkozóan kiegészítő kifogásközlést intézett az A. Raymond, a Berning & Söhne és a Berning France, a Coats és a Coats Deutschland, az Éclair Prym, a Prym Fashion, a Fiocchi Prym, a Scovill Fasteners Europe, a Scovill Fasteners, a William Prym, az YKK Corp., az YKK Holding Europe és az YKK Stocko Fasteners társasághoz, valamint a VBT-hez. A Bizottság 2006. március 13-án küldte meg a feleknek az iratokat tartalmazó CD-ROM-ot.
- 16 A kiegészítő kifogásközlés ugyanazokra a termékekre vonatkozott, mint a kifogásközlés, és ahol kellett, pontosította, összefoglalta és kiterjesztette az utóbbiban szereplő kifogásokat. A Bizottság a kiegészítő kifogásközlésben nem sorolta fel módszeresen a kifogásközlésben meghatározott összes jogsertert, főleg amennyiben semmiféle változás nem következett be a 2002. évi engedékenységi közlemény alkalmazásában való részesülés iránti kérelmek benyújtását követően.
- 17 A Bizottság 2006. július 11-én meghallgatást tartott.
- 18 A versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően és a meghallgatási tisztviselő zárójelentésére tekintettel a Bizottság 2007. szeptember 19-én elfogadta az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39.168 „PO/fém és műanyag rövidárucikkek: zárák”-ügy) a C(2007) 4257 végleges határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek összefoglalóját az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2009. február 26-án tették közzé (HL C 47., 8. o.).
- 19 A megtámadott határozat rendelkező része 1. cikke (3) bekezdésének értelmében először is az YKK Holding és az YKK Europe Ltd, másodsor a Coats Holdings valamint a Coats Deutschland, illetve harmadszor a Prym Fashion valamint az Éclair Prym Group között a cipzárak piacán történő együttműködés tekintetében (a továbbiakban: az YKK-csoport, a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti háromoldalú együttműködés) a Bizottság különösen az alábbi vállalkozások tekintetében állapította meg, hogy megsértették a Szerződés 81. cikkét azzal, hogy a jelzett időszakban az árakra vonatkozó információkat cseréltek ki, egymás között megtárgyalták az árakat és az áremeléseket, valamint a szokásos termékek minimumárainak meghatározására szolgáló módszerekben egyeztek meg:
- a Coats Holdings 1998. április 28-tól 1999. november 12-ig;
  - a Coats Deutschland 1998. április 28-tól 1999. november 12-ig.
- 20 A megtámadott határozat 1. cikke (4) bekezdésének értelmében az „egyéb zárák” és a cipzárak piacain a Coats Holdings és a William Prym/Prym Fashion közötti kétoldalú együttműködéssel (a továbbiakban: a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködés) az alábbi vállalkozás megsértette az EK 81. cikket azzal, hogy a jelzett időszakban megállapodott más vállalkozásokkal a rövidárupiac felosztásáról a Coats-csoport „egyéb zárák” európai piacára való belépésének megakadályozása révén:
- a Coats Holdings Ltd., 1977. január 15-től 1998. július 15-ig.
- 21 A Bizottság a megtámadott határozatban tett ténybeli megállapítások és jogi értékelések alapján az érintett vállalkozásokkal szemben bírságokat szabott ki, amelyek összegét a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásban (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. oldala., a továbbiakban: iránymutatás), valamint az 1996. évi engedékenységi közleményben és a 2002. évi engedékenységi közleményben meghatározott módszer alkalmazásával számította ki.
- 22 A megtámadott határozat 2. cikke (3) bekezdésének második francia bekezdése az YKK-csoport, a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti háromoldalú együttműködés tekintetében többek között az alábbi bírság kiszabását írja elő: a Coats Holdings Ltd. és a Coats Deutschland GmbH, egyetemlegesen: 12 155 000 euró.

- 23 A megtámadott határozat 2. cikke (4) bekezdésének második francia bekezdése a Coats- csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködés tekintetében többek között az alábbi bírság kiszabását írja elő: Coats Holdings: 110 250 000 euró.
- 24 A Bizottság a megtámadott határozat 4. cikkében az 1. cikkben felsorolt vállalkozásokat, amennyiben ezt még nem tették meg, kötelezi a fent hivatkozott cikkben megállapított jogsértések azonnali beszüntetésére, és arra, hogy tartózkodjanak az 1. cikkben leírt jogsértéssel azonos bármilyen cselekedettől vagy magatartástól, továbbá az olyan intézkedésektől, amelyeknek azonos vagy hasonló célja vagy hatása van.
- 25 A Bizottság a 2011. március 31-én hozott C(2011) 2070 végleges bizottsági határozatával úgy határozott – miután értékelte a bírságoknak az egyik, a felperestől eltérő érintett vállalkozás pénzügyi helyzetére gyakorolt hatását és megvizsgálta e vállalkozásnak az állítólagos fizetéseképtelenségét –, hogy részlegesen csökkenti a szóban forgó vállalkozással szemben kiszabott bírság kiindulási összegét.

Eljárás és a felek kérelmei

- 26 A Törvényszék Hivatalához 2007. december 4-én benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.
- 27 Mivel a Törvényszék tanácsainak összetétele megváltozott, és az előadó bírót a harmadik tanácshoz osztották be, a jelen ügyet ennek a tanácsnak osztották ki.
- 28 A 2011. február 7-én meghozott pervezető intézkedések keretében a Törvényszék bizonyos iratok bemutatására hívta fel a Bizottságot. A Bizottság e felhívásnak a megjelölt határidőn belül eleget tett.
- 29 A Törvényszék (harmadik tanács) az előadó bíró jelentése alapján úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát.
- 30 A Törvényszék Hivatala által 2011. június 20-án nyilvántartásba vett levélben a felperes bizonyos észrevételeket tett a 2001. április 14-én részére megküldött tárgyalási jelentésre nézve a bizonyítási teherre és a bizonyítás szintjére vonatkozó ítélezési gyakorlat jelentőségével kapcsolatosan.
- 31 A Törvényszék a 2011. július 7-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszaikat.
- 32 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:
- elsődlegesen semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikke (4) bekezdésének és 2. cikke (4) bekezdésének felperesre vonatkozó részeit;
  - másodlagosan törölje vagy csökkentse a vele szemben a megtámadott határozat 2. cikke (4) bekezdésében kiszabott bírság összegét;
  - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 33 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:
- utasítsa el a keresetet teljes egészében;
  - a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

- 34 A felperes a kizárólag a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködésre vonatkozó keresetében öt jogalapra hivatkozik, amelyek arra vonatkoznak, hogy:
- először is, a Bizottság megsértette egyrészt a jogsértés bizonyítására vonatkozó kötelezettségét, másrészt nem tartotta tiszteletben az erre vonatkozó bizonyítási követelményeket;
  - másodszor a Bizottság megsértette az 1/2003 rendelet 25. cikkének (5) bekezdését;
  - harmadszor a Bizottság nem bizonyította az egységes és folyamatos jogsértés létezését;
  - negyedszer a Bizottság megsértette az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke (3) bekezdésének d) pontját; valamint
  - ötödször a Bizottság tévesen alkalmazta az iránymutatást.

Az arra vonatkozó első jogalapról, hogy a Bizottság egyrészt megsértette a jogsértés bizonyítására vonatkozó kötelezettségét, másrészt nem tartotta tiszteletben az erre vonatkozó bizonyítási követelményeket

A felek érvei

- 35 A felperes lényegében úgy véli, hogy a Bizottság által az összes bizonyítékra vonatkozóan folytatott vizsgálat olyan nyilvánvaló értékelési hibákat tartalmaz, mint például, hogy a Bizottság nem tett eleget az azzal kapcsolatosan reá háruló bizonyítási kötelezettségének, hogy a Coats-csoport részese volt egy, a Prym-csoporttal a piac felosztására vonatkozóan kötött kétoldalú megállapodásnak, amely 1977 januárjától 1998 júliusáig tartott. A Bizottság nem tartotta tiszteletben a Törvényszék T-36/05. sz., Coats kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének (az EBHT-ban nem tették közzé, a továbbiakban: Coats-ítélet) 71. pontjában a bizonyítási teherrel kapcsolatosan kifejtett elveket, vagyis hogy a Bizottság köteles a jogsértés fennállására vonatkozó „szilárd meggyőződését” alátámasztó bizonyítékokat nyújtani és az esetlegesen felmerülő kétséget az „alperes/eljárás alá vont fél” javára értékelni.
- 36 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

A Törvényszék álláspontja

- 37 Mivel a felek nem értenek egyet a bizonyítási teher közöttük való eloszlására, és általánosabban az EK 81. cikkbe ütköző jogsértésnek, valamint az annak bizonyítására alkalmazandó szabályok betartására vagy megsértésére nézve, hogy a felperes részt vett-e ebben a jogsértésben, előjáróban emlékeztetni kell az e tekintetben alkalmazandó jogszabályokra.
- 38 A[z EK 81. cikkben] és [EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. oldal) 2. cikkéből, valamint az EK 81. cikk és az EK 82. cikk alkalmazásának keretében kialakított állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a versenyjog területén a jogsértéssel kapcsolatos jogviták esetében a Bizottságra hárul az általa megállapított jogsértések bizonyítása, és azon bizonyítékok előterjesztése, amelyek alkalmasak a jogsértést alkotó tényállás jogilag megkövetelt módon történő bizonyítására (a Bíróság C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-8417. o.] 58. pontja; a C-2/01. P. és

- C-3/01. P. sz., BAI és Bizottság kontra Bayer egyesített ügyekben 2004. január 6-án hozott ítéletének [EBHT 2004., I-23. o.] 62. pontja, valamint a Törvényszék T-201/04. sz., Microsoft kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3601. o.] 688. pontja). Ennek érdekében kellőképpen pontos és egybehangzó bizonyítékokat kell bemutatnia annak bizonyítása érdekében, hogy az állítólagos jogsértés bekövetkezett (lásd ebben az értelemben a Bíróság 29/83. és 30/83. sz., CRAM és Rheinzink kontra Bizottság egyesített ügyekben 1984. március 28-án hozott ítéletének [EBHT 1984., 1679. o.] 20. pontját, a C-89/85., C-104/85., C-114/85., C-116/85., C-117/85. és C-125/85-C-129/85. sz., Ahlström Osakeyhtiö és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1993. március 31-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-1307. o.] 127. pontját, és a Törvényszék T-185/96., T-189/96. és T-190/96. sz., Riviera Auto Service és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1999. január 21-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-93. o.] 47. pontját).
- 39 Amikor a Bizottság az EK 81. cikk és az EK 82. cikk megsértése megállapításának keretében okirati bizonyítékokra hivatkozik, az érintett vállalkozások feladata, hogy ne csak a Bizottság elméletének hihető alternatíváját mutassák be, hanem hivatkozzanak a megtámadott határozatban a jogsértés létezésének alátámasztására előterjesztett bizonyítékok elégtelen voltára is (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-25/95., T-26/95., T-30/95-T-32/95., T-34/95-T-39/95., T-42/95-T-46/95., T-48/95., T-50/95-T-65/95., T-68/95-T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. március 15-én hozott ítéletének [„cement”-ügy] [EBHT 2000., II-491. o.] 725–728. pontját, valamint a T-67/00., T-68/00., T-71/00. és T-78/00. sz., JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2501. o.] 187. pontját). A jelen ügyben szereplőhöz hasonló esetben úgy kell tekinteni, hogy amikor a Bizottság közvetlen bizonyítékokra hivatkozik, az érintett vállalkozásoknak kell bizonyítaniuk, hogy a Bizottság által hivatkozott bizonyítékok nem elégségesek. Már született olyan döntés, amely szerint a bizonyítási teher ilyen megfordulása nem sérti az ártatlanság vélelmét (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-235/92. P. sz., Montecatini kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4539. o.] 181. pontját).
- 40 Mindazonáltal nem szükséges, hogy a Bizottság által előterjesztett minden egyes bizonyíték a jogsértés összes elemét tekintve eleget tegyen e feltételeknek. Elegendő, ha az ezen intézmény által hivatkozott bizonyítékok összességükben értékelve megfelelnek e követelménynek (lásd fenti 39 pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 180. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 41 A Bizottság által a határozatban az EK 81. cikk (1) bekezdés valamely vállalkozás általi megsértésének bizonyítására felhozott ténykörülmenyeket nem elszigetelten, hanem összességükben kell értékelni (lásd a Törvényszék T-53/03. sz., BPB kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-1333. o.] 185. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 42 Azt a tényt is figyelembe kell venni, hogy a versenyellenes tevékenységek általában titkosan folynak, ennél fogva az esetek nagy részében a versenyellenes magatartás vagy megállapodás létezését bizonyos egybeesésekből és jelekből kell kikövetkeztetni, amelyek együtt figyelembe véve, más összefüggő magyarázat hiányában a versenyjogi szabályok megsértésének bizonyítékául szolgálhatnak (a Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 55–57. pontja).
- 43 Egyébiránt az ítélkezési gyakorlat szerint az adott vállalkozás kartellben való részvételének kellő bizonyításához elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy az érintett vállalkozás részt vett olyan találkozókön, amelyek során versenykorlátozó megállapodásokat kötöttek, anélkül hogy a vállalkozás ezt nyilvánvalóan ellenezte volna. Amennyiben az ilyen találkozókön való részvétel bizonyított, az érintett vállalkozás feladata az arra vonatkozó bizonyítékok előterjesztése, hogy az említett találkozókön történő részvétele mögött nem volt semmilyen versenyellenes szándék – úgy, hogy bizonyítja, a versenytársaival közölte, hogy e találkozókön az övéktől eltérő szándékkal vesz részt (a Bíróság

C-199/92. P. sz., Hüls kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999, I-4287. o.] 155. pontja; a C-49/92. P. sz., Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4125. o.] 96. pontja, valamint a fenti 42. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 81. pontja).

- 44 A fenti jogelvet azon indok alapozza meg, hogy amennyiben a vállalkozás úgy vett részt a hivatkozott találkozón, hogy annak tartalmától nem határolódott el nyilvánosan, a többi résztvevő arra következtethetett, hogy annak eredményét jóváhagyja, és annak megfelelő magatartást fog tanúsítani (a fenti 42. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 82. pontja).
- 45 A különböző bizonyítékoknak tulajdonítandó bizonyító erővel kapcsolatosan emlékeztetni kell, hogy az egyetlen fontos tényező, amelyet a bizonyítékok szabad értékelése során meg kell vizsgálni, a bizonyítékok hitelessége (lásd a Törvényszék T-44/00. sz., Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2223. o.] 84. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; a Törvényszék T-50/00. sz., Dalmine kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2395. o.] 72. pontját, valamint a fenti 39. pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 273. pontját). A bizonyítékra vonatkozóan általában alkalmazandó szabályok szerint valamely dokumentum hitelessége, és ennél fogva bizonyító ereje az irat eredetétől, készítésének körülményeitől, címettjétől függ, és attól, hogy tartalma értelmes és hiteles-e (a fenti 39. pontban hivatkozott „cement”-ügyben hozott ítélet 1053. pontja; Vesterdorf bírónak főtanácsnoki minőségben a Törvényszék T-1/89. sz., Rhône-Poulenc kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa [a Törvényszék 1991. október 24-én hozott ítélete; EBHT 1991., II-867. o., II-869. o. és II-956. o.]). Így különösen nagy jelentőséget kell tulajdonítani annak, ha valamely dokumentum a tényekkel szoros összefüggésben (a Törvényszék T-157/94. sz., Ensidesa kontra Bizottság ügyben 1999. március 11-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-707. o.] 312. pontja, valamint T-5/00. és T-6/00. sz., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied és Technische Unie kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. december 16-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5761. o.] 181. pontja), vagy e tények közvetlen tanúja révén jött létre (a fenti 39. pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 207. pontja). Ezen túlmenően emlékeztetni arra, hogy a bizonyíték bizonyító erejét nem vonja kétségbe az a pusztán tény, hogy az információt olyan vállalkozások nyújtották, amelyek az 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény velük szembeni alkalmazására irányuló kérelmet terjesztettek elő.
- 46 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog egyetlen előírása vagy általános elve sem tiltja, hogy a Bizottság valamely vállalkozással szemben más, jogsértés elkövetésével vádolt vállalkozások nyilatkozatára támaszkodjon. Ha ez nem így lenne, az EK 81. cikkel és EK 82. cikkel ellentétes magatartás bizonyításának a Bizottságra háruló terhe tarthatatlan lenne, és ellentétes azzal az EK-Szerződés alapján rá ruházott feladattal, hogy ezen előírások megfelelő alkalmazását felügyelje (a fenti 39. pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 192. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 47 A jogsértő kartell fő résztvevői által önkéntesen szolgáltatott bizonyítékokkal kapcsolatos bizonyos fenntartás érthető, mivel a résztvevők kicsinyíthetik a jogsértésben való közreműködésük jelentőségét, a többiekét pedig nagyíthatják. Ugyanakkor az 1996. évi engedékenységi közleményben vagy a 2002. évi engedékenységi közleményben előírt eljárás belső logikájára figyelemmel az a tény, hogy valaki a bírság összegének csökkentése érdekében el kívánja érni a közlemény alkalmazását, nem jelent szükségszerűen indítékot arra, hogy a kifogásolt kartell többi tagjára vonatkozó elferdített bizonyítékokat terjesszen elő. A Bizottság félrevezetésére irányuló szándék ugyanis megkérdőjelezi a vállalkozás együttműködésének őszinteségét és teljességét, ennek következtében az engedékenységi közlemények kedvezményéből való részesülés kerül veszélybe (lásd ebben az értelemben a Törvényszék

T-120/04. sz., Peróxidos Orgánicos kontra Bizottság ügyben 2006. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2006., II-4441. o.] 70. pontját és a T-54/03. sz., Lafarge kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 58. pontját).

- 48 Meg kell állapítani különösen, hogy ha egy személy jogsértés elkövetését ismeri be, és így a kérdéses dokumentumokból közvetlenül kikövetkeztethető tényeken túli körülményeket vall be, ez – az ennek ellenkezőjére utaló különleges körülmények hiányában – eleve azt jelzi, hogy e személy elhatározta az igazság feltárását. Ennek megfelelően a nyilatkozattevő érdekei ellen irányuló nyilatkozatot általában különösen megbízható bizonyítéknak kell tekinteni (a Törvényszék fenti 39. pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 211. és 212. pontja; a T-109/02., T-118/02., T-122/02., T-125/02., T-126/02., T-128/02., T-129/02., T-132/02. és T-136/02. sz., Bolloré és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. április 26-án hozott ítéletének [EBHT 2007., II-947. o.] 166. pontja, és a fenti 47. pontban hivatkozott Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontja).
- 49 Mindazonáltal az érintett vállalkozások által az 1996. évi engedékenységi közlemény vagy 2002. évi engedékenységi közlemény velük szembeni alkalmazása iránt előterjesztett kérelmekben tett nyilatkozatokat körültekintően kell értékelni, és általában csak akkor lehet különösen megbízható bizonyítékoknak tekinteni, ha azokat más bizonyítékok is megerősítik.
- 50 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis egyetlen olyan, kartellben való részvétellel vádolt vállalkozás nyilatkozata, amelynek pontosságát több más, hasonlóan megvádolt vállalkozás vitatja, nem tekinthető az utóbbiak által elkövetett jogsértés megfelelő bizonyítékának, ha más bizonyítékok azt nem támasztják alá (a Törvényszék T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4407. o.] 285. pontja; fenti 48. pontban hivatkozott Bolloré és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 167. pontja, és a fenti 47. pontban hivatkozott Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 293. pontja).
- 51 Végül emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (215) preambulumbekzdésében megjegyezte, hogy a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködésnek az volt a célja, hogy lehetővé tegye számukra a rövidárupiac felosztását a Coats-csoport „egyéb záruk” európai piacára való belépésének megakadályozása révén.
- 52 A fenti 38–50. pontban ismertetett szabályokra figyelemmel kell megvizsgálni, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban az átfogó értékelés keretében és a felperes által nyújtott alternatív magyarázatok vagy indokolások vizsgálatát követően kellően hiteles, pontos és egybehangzó bizonyítékokat használt-e fel annak bizonyítására, hogy a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében megállapított jogsértés megtörtént.
- Az 1975. évi találkozóról (a megtámadott határozat (217) preambulumbekzdése)
- 53 A felperes álláspontja szerint a Bizottság tévesen értelmezte a felperes és a William Prym között létrejött 1975. évi találkozóról szóló beszámolót, úgy ítélve meg, hogy az a piacok felosztását megelőző szakasz volt, miközben a szóban forgó beszámolóban az tűnik ki, hogy a kizárólagos és együttes forgalmazásról, valamint a forgalmazó arra vonatkozó kötelezettségvállalásáról szóló teljesen ártalmatlan megbeszélésekről volt szó, hogy tartózkodni fog attól, hogy versenyző termékeket gyártson vagy forgalmazzon. Ezt az értelmezést támasztja alá E. F.-nek idősebb A. P. és D. P. részére szánt 1975. október 27-i feljegyzése, amely egy, M. F. és B. között 1975. október 17-én tartott találkozóra vonatkozik.
- 54 A felperes érvéből kitűnik, hogy nem vitatja sem a találkozó megtartását, sem az azon való részvételét. Ezzel szemben vitatja a Bizottságnak az e találkozóról szóló beszámolóra vonatkozó értelmezését.

- 55 A megtámadott határozat (217) preambulumbekzdése így szól:
- „1975-ben a Coats[-csoport] és a Prym[-csoport] az eladás és a forgalmazás terén a világ számos országában – a két csoport egyes országokban fennálló piaci erejétől függően – közös kereskedelmi vállalatokként vagy a másik csoport termékeinek kizárólagos forgalmazóiként való fellépés révén történő együttműködésről döntött. Az 1975. november 16-án és 17-én Stolbergben [Németország] tartott találkozóról szóló beszámoló nagy vonalakban határozza meg az e két csoport közötti együttműködést.”
- 56 A Stolbergben tartott találkozóról szóló beszámoló jelentős része a belső kereskedelemre vonatkozik: „Ezen elvek keretében nagy vonalakban a következő megállapodás körvonalazódott, amelynek alapján a későbbiekben megbeszéléseket folytatunk a piacra vonatkozóan”. A szóban forgó beszámoló 2. pontjának (5) bekezdése Olaszország kapcsán a következőket állapítja meg:
- „A Prym [csoport] nem fogja forgalomba hozni cipzárait.”
- 57 A fent hivatkozott 1975. október 27-i feljegyzés egy, a Coats-szal 1975. október 17-én Glasgow-ban (Egyesült Királyság) tartott megbeszélés tartalmát tükrözi, és egy, „Marketing” című I. pontot tartalmaz, amely így hangzik:
- „Az olyan főszabály alóli kivételeket, mint például Olaszország esetét – amelyeket a kezdetektől számításba vettünk – alaposan meg kell vizsgálni.”
- 58 A felperes keresete 2. lánjegyzetében megjegyzi, hogy „a Coats Italy részesedést szerzett a Lampromban – amely egy magánrészvényesek tulajdonában álló olasz cipzárgyártó és a [Coats által 1989-ban felvásárolt] Opti egyik termékének licencijogosultja – , majd 1975/1976-ban kizárólagos irányítást szerzett felette”.
- 59 A fentiek összességéből kitűnik, hogy a felperes hivatkozásával ellentétben a beszámoló nem csupán „a kizárólagos és együttes forgalmazásra, valamint a forgalmazó arra vonatkozó kötelezettségvállalásáról szóló teljesen ártalmatlan megbeszélésekre” [vonatkozott] „hogy tartózkodni fog attól, hogy versenyző termékeket gyártson vagy forgalmazzon”, hanem az olasz piac cipzárakra vonatkozó felosztására is. Egyébiránt a jelenléti ívből kiderül, hogy a két vállalkozás felső vezetőinek találkozásáról volt szó.
- 60 Továbbá emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság nem az 1975. november 16-án és 17-én tartott találkozót határozta meg a jogsértés kezdő időpontjaként, hanem erre csupán a szóban forgó jogsértés megállapított kezdő időpontját (1977. január 15-ét) megelőzően keletkezett dokumentumra a jogsértés időszakával kapcsolatos bizonyítékok alaposabb megvizsgálása érdekében támaszkodott. Semmi nem akadályozta meg a Bizottságot abban, hogy figyelembe vegye a kartell tulajdonképpeni létrehozását előkészítő szakaszokat azon gazdasági helyzet megállapítása érdekében, amely megelőzte és megmagyarázta a kartell létrehozását, vagy pedig annak bizonyítása és értékelése érdekében, hogy a kartell egyes tagjai milyen szerepet játszottak a kartell kidolgozásában, létrehozásában és végrehajtásában. Egyébiránt a Bizottság ugyanezen a címen figyelembe veheti a tulajdonképpeni jogsértő időszakot követő szakaszt annak érdekében, hogy az engedékenységi közlemény vagy az esetleges enyhítő körülmények címén értékelje a vállalkozásoknak a kartelljük leleplezésében való tényleges együttműködését (a Törvényszék T-236/01., T-239/01., T-244/01-T-246/01., T-251/01. és T-252/01.sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletének [„Tokai I”-ítélet] [EBHT 2004., II-1181. o.] 304. pontja).
- 61 Továbbá az alábbiakban vizsgált 1977. január 15-i dokumentum a következőket jegyzi meg:
- „A [Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködésre] irányadó elvek az 1975. november 16-án és 17-én Stolbergben tartott találkozóról szóló beszámolóban szereplő elveknek megfelelően kerülnek rögzítésre, az alábbi kiegészítésekkel [...]”

– Az 1977. január 15-i dokumentumról (a megtámadott határozat (218)–(222) preambulumbekzdése)

62 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság nem vette figyelembe azt a tényt, hogy az 1977. január 15-i dokumentum – amelyre a megtámadott határozatban támaszkodott – nincs aláírva, és nem is teljes, és egyáltalán nem lehet tudni, hogy a Coats-tól vagy William Prymtól ki szerkesztette vagy egyezett bele szóban, mivel az írásbeli jóváhagyásra semmiféle bizonyíték nincs. Ezen elemek mindegyike olyan ténykörülmenynek minősül, amely hasznos lehet egy ilyen típusú dokumentum bizonyító erejének értékelésekor. A felperes szerint a teljes körű együttműködés fogalmából bennefoglaltan, illetve a 2002. évi engedékenységi közleményből kifejezetten az következik, hogy a Bizottságnak fel kellett volna hívnia a William Prymet arra, hogy mutassa be a régi alkalmazottaktól származó bizonyítékokat ahhoz, hogy részesülhessen a hivatkozott közlemény alkalmazásában.

63 Ezen érvekből az következik, hogy a felperes nem vitatja az 1977. január 15-i dokumentum létezését. Ezzel szemben vitatja a dokumentum Bizottság általi értelmezését.

64 A megtámadott határozat (218) és (219) preambulumbekzdése a következőképpen szól:

„(218) Ebből az együttműködési keretből kiindulva a Coats és a William Prym általános piacfelosztási megállapodást kötött a rövidáru-ágazatban, amint azt az 1977. január 15-i keltezésű írásbeli megállapodás bizonyítja (a továbbiakban: 1977. évi megállapodás), amelynek értelmében a Coats kötelezettséget vállal arra, hogy »nem gyárt fém és műanyag rövidárucikkeket, sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében [...], illetve Európában nem forgalmaz versenyző fém és műanyag rövidárucikkeket a [William] Prym előzetes beleegyezése hiányában«. A [William] Prym a maga részéről kötelezettséget vállalt arra, hogy »nem gyárt varrocérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát stb. [...], sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében [...], illetve Európában nem forgalmaz versenyző varrocérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát a Coats előzetes beleegyezése hiányában«.

(219) Az 1977. évi megállapodás egyik kikötése pontosítja, hogy az abban foglalt kötelezettségvállalások, ha jogilag nem is végrehajthatók, mégis »tükrözik a Coats és [William] Prym közötti megállapodás szellemét, és önmagukban is a két felet kötelező erkölcsi kötelezettségnek minősülnek«.

65 Az 1977. január 15-i dokumentum a következőképpen szól:

„A [Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködésre] irányadó elvek az 1975. november 16-án és 17-én Stolbergben tartott találkozóóról szóló beszámolóban szereplő elveknek megfelelően kerülnek rögzítésre, az alábbi kiegészítésekkel:

A[z a) listában felsorolt] már létrejött helyzeteken felül a Coats kötelezettséget vállal arra, hogy:

- 1) nem gyárt [a b) listán a varrógéptüket kizáró olasz megállapodás alapján felsorolt] fém és műanyag rövidárucikkeket, sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében, illetve Európában nem forgalmaz versenyző fém és műanyag rövidárucikkeket a [William] Prym előzetes beleegyezése hiányában;
- 2) a világ többi részén nem gyárt fém és műanyag rövidárucikkeket sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében a Prym előzetes beleegyezése hiányában, illetve nem forgalmaz versenyző fém és műanyag rövidárucikkeket anélkül, hogy előzetesen konzultált volna a [William] Prymmel.

A [William] Prym kötelezettséget vállal arra, hogy:

- 1) nem gyárt [a c) listán felsorolt] varrócérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát stb., sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében, illetve Európában nem forgalmaz versenyző varrócérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát a Coats előzetes beleegyezése hiányában;
- 2) a világ többi részén nem gyárt varrócérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát stb., sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében, a Coats előzetes beleegyezése hiányában, továbbá nem forgalmaz versenyző varrócérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát stb. anélkül, hogy előzetesen konzultált volna a Coatsszal.

Nyilvánvaló, hogy ezek a kötelezettségvállalások jogilag nem végrehajthatók, mégis tükrözik a Coats és a [William] Prym közötti megállapodás szellemét, és önmagukban is a két felet kötelező erkölcsi kötelezettségnek minősülnek.”

- 66 Ugyanezen dokumentum olvasatából kitűnik, hogy az 1975. november 16-án és 17-én Stolbergben tartott találkozóra hivatkozik, illetve pontosabban az a célja, hogy a szóban forgó találkozón megbeszélte általános elveket kiegészítse. A szóban forgó dokumentum a két vállalkozás közötti kereskedelmi együttműködés részleteit tükrözi.
- 67 A felperesnek az 1977. január 15-i dokumentum bizonyító erejének hiányára vonatkozó kifogásával kapcsolatosan meg kell állapítani, hogy e dokumentum megbízhatósága nem feltétlenül csökken attól, hogy az nincs aláírva. Először is az a tény, hogy e dokumentum nincs aláírva, nem meglepő, mivel egy olyan találkozóra vonatkozó jegyzetről van szó, amelynek versenyellenes célja indokolta, hogy szerzője a lehető legkevesebb nyomot hagyja maga után (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-11/89. sz., Shell kontra Bizottság ügyben 1992. március 10-én hozott ítéletének [EBHT 1992., II-757. o.] 86. pontját). Másodszor a dokumentumra feljegyzett időpont („1977. 1. 15.”) arra enged következtetni, hogy a dokumentum a tényállás megvalósulása idején keletkezett (lásd ebben az értelemben a fenti 48. pontban hivatkozott Bolloré és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 173. pontját). Harmadszor, amennyiben egy dokumentum más dokumentumok által tartalmazottakkal megegyező információkat tartalmaz, úgy kell tekinteni, hogy e bizonyítékok egymást erősítik (lásd ebben az értelemben a fenti 39. pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 275. pontját). Negyedszer – amint arra a Törvényszék a T-305/94-T-307/94., T-313/94-T-316/94., T-318/94., T-325/94., T-328/94., T-329/94. és T-335/94. sz., Limburgse Vinyl Maatschaapij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1999. április 20-án hozott ítéletének (EBHT 1999., II-931. o.) 715. pontjában már emlékeztetett – az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett megállapodás létezéséhez elég az, hogy az érintett vállalkozások kifejezzék az arra irányuló közös akaratukat, hogy meghatározott piaci magatartást tanúsítsanak.
- 68 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Prym-csoportnak a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szemben való alkalmazása iránti kérelme a következő – a megtámadott határozat (220) preambulumbekkezdésében idézett – részt tartalmazza:

„Egy 1977. január 15-i keltezésű megállapodás révén – amely a mai napig hatályos – a Coats és a [William] Prym felosztotta egymás között a rövidárú piacát. Egyik fél sem avatkozhat be a másik piaci szegmensén e fél beleegyezése hiányában. A Coats a textil rövidárúcikk (varrócérna, hímzőszövet, gyapjú) szegmenséért felelt és felel a mai napig; a [William] Prym pedig a fém és műanyag rövidárúcikk (tűk és patentok) szegmenséért felelt és felel a mai napig.

Az 1976/1977. évi keretmegállapodás értelmében a Coats és a [William] Prym úgy határozott, hogy forgalmazási célból egyesítik egyrészt a varrócérna-, hímzőszövet- és gyapjútermékek terén (textil rövidárúcikk), másrészt a cipzárak, patentok és tűk terén (fém és műanyag rövidárúcikk) fennálló egymást kiegészítő termékvalasztékukat. Ez az egyesítés azon a gondolaton alapult, hogy a varrócérna

használatához tú is kell, és ezért a két terméket ugyanazon értékesítési csatornán keresztül együtt volt érdemes forgalmazni. A keretmegállapodás mindkét vállalkozásnak a saját főtevékenysége terén való megszilárdítása, és különösen a piaci helyzetének nemzetközivé válása révén történő fejlesztésének biztosítására szolgált, miközben a kettős értékesítési csatornák kiiktatásával a forgalmazás terén koordinációt valósított meg. A megállapodás értelmében mindegyik vállalkozás kötelezettséget vállalt arra, hogy nem avatkozik be a másik fél területén annak bejegyzése hiányában.

A felek abban is megállapodtak, hogy a Coats 24,9%-os részesedést szerez a [William] Prymben és jogosulttá válik a[nnak] igazgatótanács[á]ba egy tagot [...], a felügyelő bizottság[á]ba pedig két tagot kinevezni. A Coats e két jogosultságot 1994-ig gyakorolta.”

- 69 A Coats Patons 1977. január 20-i körlevele (a továbbiakban: 1977. évi körlevél) megerősíti, hogy a Coats 24,9%-os részesedést szerzett a William Prymben, valamint hogy annak igazgatótanácsába egy tagot (J. G.), felügyelő bizottságába pedig két tagot (B. és W. H.) jelölt.
- 70 A. P. nyilatkozatai alátámasztják, kiegészítik és megerősítik a 1977. január 15-i megállapodás (a továbbiakban: 1977. évi megállapodás) tartalmát. E nyilatkozatok – felperes által kétségbe vont – bizonyító ereje kapcsán emlékeztetni kell arra, hogy ugyan a valamely jogsértő kartell fő résztvevői által önkéntesen szolgáltatott bizonyítékokkal kapcsolatos bizonyos fenntartás érthető, mivel a résztvevők kicsinyíthetik a jogsértésben való közreműködésük jelentőségét, a többiekét pedig nagyíthatják, ettől még a felperes érve nem felel meg az 1996. évi engedékenységi közleményben és a 2002. évi engedékenységi közleményben előírt eljárás belső logikájának. Az a tény ugyanis, hogy valamely vállalkozás a vele szemben kiszabandó bírság csökkentése érdekében az engedékenységi közlemények alkalmazásában részesülés iránti kérelmet nyújt be, nem szükségszerűen ösztönöz arra, hogy a szóban forgó kartell többi tagjával kapcsolatosan elferdített bizonyítékokat terjesszen elő. A Bizottság félrevezetésére irányuló szándék ugyanis megkérdőjelezi a kérelmező együttműködésének őszinteségét és teljességét, következésképpen az engedékenységi közlemény kedvezményéből való részesülés kerül veszélybe (lásd a fenti 47. és 48. pontot). Egyébiránt a megtámadott határozat (246) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a Prym-csoportnak az 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény velük szembeni alkalmazására irányuló kérelmei tekintetében meglehetősen körültekintésről tett bizonyosságot, mivel e nyilatkozatot más bizonyítékokkal is megpróbálta alátámasztani. Így például nem 2004-et, hanem 1998. július 15-ét vette figyelembe a jogsértés végének időpontjaként, miközben a Prym-csoport az előző időpontot jelölte meg a szóban forgó kérelmeiben.
- 71 Mindazonáltal az M. F. által 2006. május 11-én eskü alatt tett, „Az 1977. évi megállapodás és a Coats valamint a [William] Prym között az 1970-es évektől az 1990-es évekig való kapcsolattartás” című nyilatkozat következőképpen szóló 5. pontjában tett kijelentés a következőképpen szól:

„5 Ugyan én az 1977. évi megállapodást [a kiegészítő kifogásközlést] megelőzően soha nem láttam, meg tudom érteni azokat az indokokat, amelyek miatt a Coats és a [William] Prym ilyen egyezséget köthettek 1977-ben. 1977 januárjában a Coats 24,9%-os részesedést szerzett a [William] Prymben és volt egy megállapodás, amely megfelelt annak, amit én B. és [...] E. F. „nagy terveként” írnék le, annak idején egyikük a J & P Coats Ltd vezérigazgatója (a Coats Patons plc cérnaágazatával foglalkozó részlege), másikuk a [William] Prym üzletvezetője volt. Én az ő 1975. évi találkozásukra, a Coatsnak a [William] Prymben való részesedésszerzésére, valamint az 1970-es és 1980-as években létrehozott közös vállalatok létrehozásának tényére támaszkodva azt mondanám, hogy B. és [...] E. F. a '70-es évek közepétől nagyon szoros együttműködést irányzott elő a Coats és a [William] Prym között a marketing és a forgalmazás egyesítése terén. Mindazonáltal nem hiszem, hogy megállapodás révén a két társaság közötti piacfelosztást kívántak volna megvalósítani. Az 1970-es években a Coats-nak (a [William] Prym-felvásárláson kívül) a fém- és műanyag rövidárucikk-ágazatban, vagy a [William] Prymnek a cérnaágazatban való piaci pozicionálása nagyon valószínűtlen volt. Következésképpen egyrészt a Coats arra vonatkozó kötelezettségvállalása, hogy nem hoz létre piaci pozíciót a fém- és

műanyagrövidárucikk-ágazatban, illetve másrészt a [William] Prym arra vonatkozó kötelezettségvállalása, hogy nem hoz létre piaci pozíciót a cérnaágazatban, egyáltalán nem bírt jelentőséggel.”

- 72 Ebből következően M. F. elismeri, hogy még ha nem is volt tudomása ilyen megállapodásról, tökéletesen meg tudta érteni azon indokokat, amelyek miatt a két vállalkozás azt megköthette volna (miután a Coats 24,9%-os részesedést szerzett a William Prymben). Ezzel szemben M. F. szerint nem volt szándékukban felosztani egymás között az érintett piacokat.
- 73 Ezzel kapcsolatosan emlékeztetni kell, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (223) preambulumbekkezdésében kijelentette, hogy a Prym-csoport által részére átadott dokumentum tartalmát megerősítő egyéb bizonyítékokkal – vagyis D. P. beszédének 1988. november 9-i kivonatával (lásd az alábbi 87–89. pontot), az A. által készített 1991. december 12-i keltezésű feljegyzéssel (lásd az alábbi 90–94. pontot), valamint a Coats Patonsszal 1993. február 11-én tartott találkozóóról szóló beszámolóval (lásd az alábbi 95–100. pontot) – is rendelkezik. Ezek a bizonyítékok a továbbiakban kerülnek megvizsgálásra.
- 74 A felperes azon állításával kapcsolatosan, miszerint a teljes együttműködés fogalmából bennefoglaltan, a 2002. évi engedékenységi közleményből pedig kifejezetten az következik, hogy a Bizottságnak fel kellett volna szólítania a William Prymet, hogy nyújtson be a régi alkalmazottaktól származó bizonyítékokat, meg kell jegyezni, hogy a 2002. évi engedékenységi közleményből egyáltalán nem tűnik ki, hogy a William Prym köteles lett volna a régi alkalmazottak nyilatkozatait benyújtani annak érdekében, hogy a Bizottság csökkentse a vele szemben kiszabott bírságot. Ennélfogva ez az érv elfogadhatatlan.

– Az 1977. április 12-i levélről (a megtámadott határozat (224) preambulumbekkezdése)

- 75 A felperesnek az az álláspontja, hogy a Bizottság tévesen értelmezte S. (a Coats marketingigazgatója) Needles Industries Ltd-hez (a továbbiakban: NIL) intézett 1977. április 12-i levelét abban az értelemben, hogy az piacfelosztásra vonatkozó kartellre utal, miközben annak figyelmes olvasata azt mutatja, hogy az európai kizárólagos forgalmazásról szóló megállapodásokra, valamint a Coatsnak a William Prymben való stratégiai részesedésszerzésére vonatkozik. Ezt a levelet az 1975. november 16-án és 17-én tartott találkozó során kezdeményezett különböző forgalmazással kapcsolatos tervek keretében kell értelmezni. Ezek a tervek egy 1976. januári keltezésű, a vezetőknek címzett levéltervezetben kerülnek megemlítésre.
- 76 A megtámadott határozat (224) preambulumbekkezdése a következőképpen szól:
- „A Coats már 1997 áprilisában, egy NIL-nek címzett 1977. április 11-i keltezésű levelében, kifejezetten utalt egy, a Coats és [William] Prym közötti megállapodásra, valamint egy, a NIL és [William] Prym közötti forgalmazási bizottságra, amelyik azt ellenőrizte, hogy »az ügyletek a Coats és [William] Prym közötti megállapodás szellemében és betűjének megfelelően folyjanak«. Az is szerepelt ugyanott, hogy »az az irányadó elv, hogy a [NIL-nek] figyelembe kell vennie, hogy a Prymet [partnernek] és nem baráti versenytársnak kell tekinteni [...] Lényeges nézeteltérés vagy a Coats és [William] Prym közötti megállapodásnak egyes piacokra vagy különös problémákra való alkalmazásával kapcsolatos bármilyen bizonytalanság [esetén] a [NIL-nek] mindig konzultálnia kell a megfelelő piac Glasgow-ban található ügyintézőjével [a Coatszal]«.”
- 77 Előljáróban meg kell állapítani, hogy valójában a fentiekben egy 1977. április 12-i keltezésű levélről van szó.
- 78 A felperes a jogellenes együttműködés létezését bizonyító egyéb bizonyítékok bizonyító erejének tagadása érdekében egy 1976. januári levélre, valamint az 1977. évi körlevélre utal annak bizonyítására, hogy a Bizottság irataiban szereplő bizonyíték jogszerű együttműködés létezését is jelzi.

79 Mindazonáltal az 1976. januári levélben a jogszerű együttműködés létezésén kívül az is szerepel, hogy azokon a piacokon, ahol már versenyhelyzet állt fenn a NIL-lel, főszabály szerint szükség van az akkori piaci pozíciók tiszteletben tartására. E tekintetben a következő részletet tartalmazza:

„Azokon a piacokon, ahol már versenyhelyzet áll fenn a NIL-lel, megállapodás jött létre, és ezért főszabály szerint a jelenlegi piaci pozíciókat tiszteletben kell tartani. A cipzárak esetében a [William] Prym az Opti/LF-fel csupán pár európai piacon áll versenyben, és megbeszélések folynak az Opti/LF-fel annak bizonyítása céljából, hogy a [William] Prymmel való összefogás nem összeegyeztethetetlen a jelenlegi világszintű egyezségeinkkel.”

80 Egyébiránt az 1977. április 12-i levéllel kapcsolatosan a felperes nem jelöli meg, hogy S. miért volt megakadályoztatva abban, hogy „egy [NIL-nek] [...] címzett levélben nyíltan utal[jon] valamely piacfelosztási megállapodásra.”

– A Hugenpoet-megállapodásról (a megtámadott határozat (225) és (226) preambulumbekzdése)

81 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság A. P. nyilatkozatán kívül nem terjesztett elő egyetlen olyan bizonyítékot sem, amely megerősíthetné az ún. „Hugenpoet-megállapodás” létezését, és nem vette figyelembe azokat a bizonyítékokat – mint például azt a tényt, hogy a William Prym tovább folytatta a cipzárgyártási tevékenységét –, amelyek ellentmondtak e megállapodás létezésének. A Bizottság által a Hugenpoet-megállapodás létezésének alátámasztására felhozott egyetlen cselekedet az volt, hogy a William Prym az Optihoz szervezte ki a cipzár fogazathoz szükséges szövetcsíkok beszerzését. Mindeközben a felperes kijelenti, hogy a William Prym továbbra is gyártott cipzárakat, és a kiszervezést csupán költségtakarékossági okok indokolták, amely nem a cipzárágazatból való kivonulás keretében illeszkedett (lásd e tekintetben a kiegészítő kifogásközlés adott választ).

82 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság által levont következtetés megsemmisítése az állítólagos jogsértés egészének súlyára és időtartamára nézve nagy jelentőséggel bír. Ebből következően ugyanis még az ügynek a Bizottság részére előnyösebb változatában is van tizenegy és fél év (vagyis a Coats NIL-hez intézett 1977. április 12-i levelétől William Prymnek az 1988. november 9-i Beiratjáig [felügyelő bizottsági ülés]), amelyre nézve a Bizottságnak nincs bizonyítéka arra, hogy az állítólagos jogsértés folyamatos volt.

83 A megtámadott határozat (225) és (226) preambulumbekzdése a következőképpen szól:

„(225) A [William] Prym szerint az 1980-as évek elején, [saját maga], a Coats és a fém és műanyag rövidárucikkokat gyártó, 1988-ig önálló Opti az úgynevezett Hugenpoet-megállapodás keretében találkozott. A [William] Prym ezzel kapcsolatosan ezt írja: »Ez azt jelentette, hogy e triumvirátus mindhárom vállalkozásának tilos volt olyan termékeket gyártania és forgalmaznia, amelyeket a másik kettő gyártott és forgalmazott. Az Opti ezért eladta a [William] Prymnek a hollandiai fém- és műanyag rövidárucikk-csomagolási és -forgalmazási részlegét [...] A második következmény az volt, hogy a [William] Prym a maga részéről jelezte abbéli szándékát, hogy kivonul a cipzárak piacáról. Először a '80-as években megszüntette a cipzárak sorozatgyártását, majd egy beszerzési szerződés keretében az Opti szállította neki e termékeket«. A Prym-csoport (a [William] Prym által »cipzár fogazat szállítási megállapodásnak« nevezett megállapodás címén) az 1980-as évek elején megszüntette a cipzárak fő alkotórészének gyártását, és ezen a piacon kevésbé jelentős (leginkább Németországban jelen lévő) piaci szereplővé vált 1998. július 1-jéig, amikor is a Prym Fashion megszerezte a Bonduel Sarl cipzárgyártási tevékenységének 50%-át annak érdekében, hogy azt egy közös vállalat keretében Bonduel-Prym néven egybeolvassza a Prym Fashionnek az e területen fennálló korlátozott tevékenységével, amely vállalkozást aztán Éclair Prymmé nevezték át, miután e vállalkozást 2001-ben a Prym Fashion teljes egészében felvásárolta.

(226) A Coats szerint a [William] Prym Hugenpoet-megállapodással kapcsolatos állításai homályosak és összefüggéstelenek. A [William] Prym elismeri, hogy a Hugenpoet-megállapodásnak nincs semmiféle írásos nyoma. Ennek ellenére a Coats nem vitatja azt a tényt, hogy a [William] Prym kivonult a cipzárfogazat-gyártásból, amire a [William] Prym közlése alapján a Hugenpoet [...] megállapodásnak megfelelően került sor, és ami az utóbbi vállalkozás cipzárgyártási ágazatból való kivonulásának első szakaszát képezte. Mindenesetre a Bizottság elismeri, hogy a Hugenpoet-megállapodás létezését nem támasztja alá egyetlen írásos bizonyíték sem. Mindazonáltal úgy véli, hogy a [William] Prym által leírtaknak megfelelő esemény azt mutatja, hogy a rövidárucikk piacának helyzete hogyan változott, és a Coats, valamint a [William] Prym hogyan próbálta piacfelosztási megállapodását e változáshoz igazítani. A rövidárucikk piaca általános felosztásával párhuzamosan a cipzárak piaca volt az egyetlen terület, ahol tevékenységeik között átfedés volt (a tágazaton kívül). Egyik vállalkozás sem volt elsőszámú piaci szereplő ugyanazonokon a piacokon. A Prym-csoport főleg Németországban és Ausztriában – a többi piacon pedig csupán kis mennyiségekben – gyártott és forgalmazott cipzárakat. Miközben a Coats Ausztriában a Prymmel közösen forgalmazott cipzárakat, az Opti felvásárlását megelőzően soha nem gyártott és forgalmazott cipzárakat Németországban.”

84 A megtámadott határozat (226) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a Bizottság elismerte, hogy az 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló kérelmekben szereplő és a Hugenpoet-megállapodás létezésére vonatkozó kijelentést nem támasztja alá egyetlen írásos bizonyíték sem. Mindazonáltal a Bizottság szerint ez az esemény azt mutatja, hogy a piaci helyzet és az érintett vállalkozások közötti kapcsolat hogyan változott. Az 1977. évi megállapodás idején elsődleges céljuk a két fő piacnak, vagyis a fém és műanyag rövidárucikk piacának a William Prym részére, illetve a cérnapiacának a Coats részére történő szétválasztása volt, miközben a cipzáragazat a két olyan terület egyike volt, ahol átfedések voltak a két vállalkozás tevékenysége között.

85 A felperes azon érvét, miszerint a William Prym továbbra is gyártott cipzárakat, és a kiszervezést csupán költségtakarékossági okok indokolták, valamint az nem a cipzáragazatból való kivonulás keretében illeszkedett, részben megerősíti az Opti és a William Prym között létrejött beszerzési szerződés, amely 1999. március 31-ig volt hatályos. Ezzel szemben a felperesnek azzal kapcsolatos állítása kivételével, hogy a William Prym folytatta a cipzárgyártást, meg kell állapítani, hogy az ügy iratai nem tartalmaznak olyan bizonyítékot, amely megerősítené, hogy e tevékenység fennmaradt.

86 A Bizottság a Prym-csoport nyilatkozatainak bizonyító erejével kapcsolatosan maga is elismeri, hogy azok nem használhatók fel a '70-es években kötött piacfelosztási megállapodás kellő bizonyítékaként. A Bizottság mindazonáltal azt állítja, hogy még ha nem is vesszük figyelembe a Hugenpoet-megállapodást, a '70-es években létrejött piacfelosztási megállapodás létezése vitathatatlan. Hozzáteszi, hogy a Hugenpoet-megállapodás létezése a Prym-csoportnak az Opti felvásárlására vonatkozó kritikáira tekintettel is hihető. Ugyanis, még ha e megállapodás létezését a jogsértés idején keletkezett bizonyítékok nem is erősítik meg, a Prym-csoport ezzel kapcsolatos nyilatkozata olyan időszakra (a '80-as évekre) vonatkozik, amelyre nézve a Bizottság elegendő bizonyítékkal rendelkezik a jogsértés bizonyításához. Továbbá tekintettel arra a tényre, hogy a Prym-csoport nyilatkozatának más részei megbízhatónak bizonyultak, és azok e vállalatcsoport saját érdekeivel ellentétesek, a nyilatkozat e megállapodás létezésével kapcsolatos részében sem indokolt kételkedni.

– A Beirat 1988. november 9-i találkozójáról (a megtámadott határozat (227)–(230) preambulumbekzdése)

87 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság tévesen értelmezte úgy a William Prym Beiratjának 1988. november 9-i jegyzőkönyvét, hogy az az 1977. évi megállapodásra utal. Véleménye szerint valószínűbb, hogy egy, a William Prym kérésére készített jelentésről volt szó (lásd a megtámadott határozat (227) és (230) preambulumbekzdését). A Bizottság a

Hugenpoet-megállapodás létezésére vonatkozóan egyetlen hihető bizonyítékot sem nyújtott. Következésképpen több mint tizenegy év vákuum áll fenn az 1977. évi megállapodás állítólagos folyamatos alkalmazásában.

88 A jelen ügyben a D. P. által 1988. november 9-én – vagyis nem sokkal a cipzárgyártó Opti Coats általi felvásárlása után – a William Prym Beiratja előtt tartott beszédről van szó.

89 Ebből a beszédből valóban kitűnik, hogy D. P. azt veti M. B.-nek, a Coats elnök-igazgatójának és a William Prym Beiratja tagjának szemére, hogy a Coats nem tartotta be a William Prymmel szemben fennálló kötelezettségét azáltal, hogy – a William Prym írásban rögzített érdekeivel ellentétesen – anélkül vásárolta fel az Optit, hogy konzultált volna a William Prymmel.

– A William Prym 1991. december 12-i feljegyzéséről (a megtámadott határozat (231) preambulumbekzdése)

90 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a William Prym 1991. december 12-i feljegyzését, amely azt sugalmazta, hogy az 1977. évi megállapodást csak két személy ismerhette, és hogy később az egyik halálával és a másik nyugdíjba vonulásával (B. és E. F.) a szóban forgó megállapodás nem került átadásra a William Prym igazgatósága részére. A felperes azt állítja, hogy az ezen feljegyzésben egy 1975-ben kötött megállapodásra vonatkozó utalás valójában a Stolbergben 1975. november 16-án és 17-én tartott találkozóra vonatkozik. A felperes felhívja a figyelmet arra, hogy a Bizottság ugyanígy tévesen értelmezett egy jogszerű versenytalalmi kötelezettségvállalást az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban 2004. október 26-én hozott C(2004) 4221. végleges bizottsági határozat (COMP/F-1/38.338 – „PO/tűk”-ügy) alapját képező ügyben. Ebben az ügyben a Coatsot kizárólagos vevőként megvédte az Entaco részéről a fő eladási övezeteiben a versenytől való tartózkodásra vonatkozóan tett kötelezettségvállalás. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy piacfelosztásról volt szó, ám a fenti 35. pontban hivatkozott „Coats”-ítéletben a Törvényszék megsemmisítette ezt a következtetést, és úgy ítélte meg, hogy jogszerű védelmi intézkedésről van szó. A felperes különösen a hivatkozott ítélet 150. pontjára hivatkozik.

91 A megtámadott határozat (231) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:

„A Coats a Bizottság iratai között szereplő 1991. december 12-i feljegyzést idézi. Azt sugallja, hogy a feljegyzést a [William] Prymtól A. készítette, mivel a »vA« kezdőbetűk találhatók a feljegyzés felső sarkában. A dokumentum első bekezdése kifejezetten hivatkozik a forgalmazási megállapodásra és a földrajzi övezetek [William] Prym és Coats közötti felosztására vonatkozó 1975. évi tárgyalásokra. (A Coats részéről) B. és (a [William] Prym részéről) E. F. voltak a tárgyalófelek. A Coats azon érve alátámasztása érdekében idézi e dokumentumot, miszerint az 1977. évi megállapodás szövege – még ha azt meg is kötötték – kizárólag a tárgyalófelek, vagyis B. és E. F. kezei között maradt. Ez a bizonyíték egyértelműen mutatja egy olyan piacfelosztási megállapodás létezését, amely a piacok [William] Prym és Coats közötti felosztását rögzítette. A Coats azzal, hogy felhívja a Bizottság figyelmét e bizonyítékra, ellentmond azon korábbi érveinek, amelyekben azt állította, hogy ez a megállapodás nem létezett. Ráadásul az a tény, [hogy a megállapodás] szövege 1991-ben csupán B. és E. F. részére volt elérhető, nem jelenti szükségképpen azt, hogy utódaiknak nem volt tudomása annak létezéséről. Az 1991. december 12-i feljegyzés egyértelműen megemlíti a piacfelosztási megállapodást, amelynek létezése nem volt bizalmas. Tehát már 1991-ben is több személy tudott e megállapodás létezéséről. Mindenesetre a (232)–(234), (237), (239), (240) és (242) preambulumbekzdésben vizsgált dokumentumok azt bizonyítják, hogy a [William] Prym és a Coats kapcsolata továbbra is a piacfelosztás körül forgott, még azután is, hogy B. és E. F. távozott a két vállalkozás vezetőségéből.”

92 Az 1991. december 12-i feljegyzésből kitűnik, hogy a piacfelosztási megállapodást a B. és E. F. által folytatott tárgyalásokat követően 1975-ben egy behatóbb együttműködés feltételeként kötötték. Ezenfelül e feljegyzés szerzője szerint e tárgyalások eredménye olyan bizalmas dokumentumban került

rögzítésre, amelyhez csupán a tárgyaló felek férhettek hozzá. Végül a szóban forgó feljegyzés második bekezdésében A. megjegyzi, hogy szerinte a megállapodás fő eleme az a nyilatkozat volt, amelyben a William Prym kötelezettséget vállalt arra, hogy sem közvetlenül, sem közvetetten nem kezd kereskedelmi tevékenységet varró- illetve hímzőcérna-ágazatban, miközben a Coats – a NIL-lel és a Linhas Corrente Ltda Brasil társasággal kapcsolatosan már elfogadott kivételtől eltekintve – kötelezettséget vállalt arra, hogy sem közvetlenül, sem közvetetten nem kezd kereskedelmi tevékenységet a fém- és műanyag rövidárucikkek ágazatában.

93 Következésképpen a felperes azon érve, miszerint az 1977. évi megállapodás tartalmát csak két személy ismerhette, és hogy később az egyik halálával és a másik nyugdíjba vonulásával (B. és E. F.) a szóban forgó megállapodás nem került átadásra a William Prym igazgatósága részére, nem elfogadható, mivel bizonyított, hogy 1991. december 12-én legalább a feljegyzés szerzője tudott a szóban forgó megállapodás tartalmáról.

94 A felperes azon érve tekintetében, miszerint ez a feljegyzés az 1975-ben kötött megállapodásra utal, amely valójában a Stolbergben 1975. november 16-án és 17-én tartott találkozóhoz felel meg, elegendő pusztán azt megjegyezni, hogy az a tény, hogy a megállapodást 1975-ben szóban köthették meg, és az e találkozóról szóló beszámolóban erősíthették meg, nem zárja ki, hogy e megállapodást ezt követően 1997-ben papírra vessék (lásd továbbá a fenti 67. pontot).

– Az 1993. február 11-i találkozóról (a megtámadott határozat (232) preambulumbekkezdése)

95 A felperesnek az az álláspontja, hogy a Bizottság tévesen ítélte úgy, hogy a William Prym képviselője, J. G. 1993. február 11-i nyilatkozata egy piacfelosztási megállapodásra hivatkozott volna, miközben maga a Törvényszék is úgy ítélte meg, hogy ez a nyilatkozat nem a Coatsra vonatkozott, és hogy a Bizottság nem bizonyította a „találkozó versenyellenes természetét”, azt pedig még kevésbé, hogy a nyilatkozat az 1977. évi megállapodásra hivatkozott (a fenti 35. pontban hivatkozott „Coats”-ítélet 91. pontja).

96 A Bizottság a tárgyalás során külön kiemelte, hogy a Törvényszék a fenti 35. pontban hivatkozott „Coats”-ítélet 91. pontjában a szóban forgó találkozót elkülönülten vizsgálta, mivel annak idején nem volt olyan előnyös helyzetben, hogy számos olyan információval rendelkezzen, amelyekkel a Törvényszék jelenleg rendelkezik, és emiatt a Törvényszék a hivatkozott ítéletben arra következtetésre jutott, hogy a találkozó nem volt versenyellenes célú.

97 A felperes érvéből kitűnik, hogy nem vitatja sem a találkozó megtartásának tényét, sem azt, hogy részt vett azon. Ezzel szemben arra hivatkozik egyrészt, hogy a Bizottság nem bizonyította jogilag megkövetelt módon a találkozó versenyellenes természetét, másrészt pedig vitatja J. G. nyilatkozatának Bizottság általi értelmezését.

98 Az első állítással kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy az 1993. február 11-i találkozóról szóló beszámoló 11. pontjából kitűnik, hogy J. G. a Coats és William Prym közötti kapcsolatok eredetére tett célzást, mivel az utóbbit tartotta felelősnek a fém és műanyag rövidárucikkekért. Szerinte a Coats erkölcsi felelősséggel tartozott az akkori, NIL-lel kapcsolatosan kialakult helyzet megoldásáért oly módon, hogy végül meg lehessen valósítani az eredeti tervet, amelynek köszönhetően a Coatsnak kellett a textil rövidárucikkek gyártását ellenőriznie, miközben hagyta, hogy a William Prym gondoskodjon a fém és műanyag rövidárucikkek ágazatáról.

99 A fenti 35. pontban hivatkozott „Coats”-ítélet 91. pontja tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék e pontban a tűágazatban a William Prym és az Entaco között kötött megállapodásokat vizsgálta, amelyeknek a Coats nem volt közvetlen aláíró fele. Az Entaco és a William Prym keretmegállapodást kötött, amely 1994. szeptember 10-én lépett hatályba. Ezt a megállapodást a felek a (korábban a Coats Holdings tulajdonában lévő) NIL csomagolási és készre dolgozási tevékenységeinek

felvásárlása érdekében kötötték, és a felvásárlás időpontjában lépett hatályba. A Törvényszék a hivatkozott ügyben arra a következtetésre jutott, hogy az 1993. február 11-i találkozó versenyellenes jellege nem került minden kétséget felülmúlóan bizonyításra, különösen amiatt, hogy azon mondat, miszerint „a Coats erkölcsi felelősséggel tartozott a [NIL-lel] kapcsolatosan kialakult jelenlegi helyzet megoldásáért” meglehetősen kétértelmű volt valamely tevékenység eladása keretében, és nem utalt szükségszerűen a piacfelosztásra, ugyanis azt is jelenthette, hogy a Coatsnak a William Prym korábbi ajánlatát kellett volna elfogadnia ahelyett, hogy a NIL-t eladja az Entacónak. A Törvényszék továbbá pontosította, hogy a jegyzőkönyv többi része egyáltalán nem volt releváns.

100 A második állítás kapcsán emlékeztetni kell, hogy J. G.-nek a szóban forgó találkozó beszámolójában megismételt nyilatkozatából az 1977. évi megállapodással (lásd a fenti 65. pontot) együttes olvasatban az derül ki, hogy az utóbbi továbbra is számon kérte az összes félen azon kötelezettséget, hogy ne szerezzen piaci pozíciót a másik piacán. Egyébként a Bizottság emiatt utalt erre a feljegyzésre (lásd a megtámadott határozat (232) preambulumbeközdését).

– A Coats William Prymben fennálló részesedésének eladásáról (a megtámadott határozat (232)–(236) preambulumbeközdése)

101 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság nem vette figyelembe azt a tényt, hogy az 1995. évi együttműködési megállapodás és az 1997. szeptemberi keretmegállapodás (a továbbiakban: az 1997. évi keretmegállapodás) a Coats és a William Prym kapcsolatában bekövetkezett figyelemre méltó változás jele volt, és hogy e megállapodások feleslegesek lettek volna, ha az 1977. évi megállapodás irányadó lett volna.

102 Először is a felperes úgy véli, hogy a Coats és a William Prym közötti kereskedelmi kapcsolatok jelentősen megváltoztak a Coats William Prymben fennálló részesedésének 1994. végén bekövetkezett eladása óta. Másodszor az 1996. június 11-i találkozóval kapcsolatosan (lásd a megtámadott határozat (233) preambulumbeközdését) úgy véli, hogy az csupán a forgalmazás terén való együttműködésre vonatkozott. Különösen a kizárólagos forgalmazónak való kinevezéssel együtt járó kötelezettségre hivatkozik, vagyis arra a kötelezettségre, hogy a kizárólagos forgalmazó nem gyárt, illetve nem forgalmaz versenyző termékeket. Harmadszor a Bizottság a megtámadott határozat (234) és (236) preambulumbeközdésében kifejtett azon elmélete kapcsán, miszerint az 1997. évi keretmegállapodás megerősíti, hogy „a Coats és a [William] Prym a versenytilalmi stratégiák révén továbbra is piacfelosztási szellemben folytatta tevékenységét”, a felperes úgy véli, hogy a Bizottság egyáltalán nem bizonyította a szóban forgó keretmegállapodás és az 1977. évi megállapodás közötti okozati összefüggést. A felperes ebből arra a következtetésre jut, hogy az egyedi fogyasztók piacán történő forgalmazás terén való korlátozott együttműködésről szóló megállapodás lépett a helyébe minden olyan cselekménynek, amely a múltban létezhetett.

103 A megtámadott határozat (233) preambulumbeközdése így szól:

„1994 decemberében a Coats eladja a William Prymben fennálló részesedését a Prym családnak; ez az eladás 1994. december 31-én lép hatályba. Az [1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló kérelmek] szerint a Coats és a [William] Prym között az európai piacon fennálló együttműködést 1995 februárjában szabályozzák, és a két fél egyetért abban, hogy érdekükben áll annak meghosszabbítása. A Prym-csoport mindazonáltal nem nyújtott további információkat ezen ügylet pontos módszereiről. A [William] Prym és a Coats 1996. június 11-én találkozott Stolbergben [...]. A Coats-ot képviselő D. G. ezen alkalomból a következőket nyilatkozta:

»A Coats Craft [társaság] európai forgalmazási stratégiája a márkás termékek nagy gyártóival – így például a [William] Prymmel – való lehető legszorosabb együttműködésben és abban áll, hogy saját márkáit nem dobja piacra. Amennyiben valamely partnerségi rendszer kerül végrehajtásra, a Coats saját márkáit kivonja a piacról.«.

- 104 A Bizottság a megtámadott határozat (234) preambulumbekzdésére utal annak bizonyítása érdekében, hogy 1995 után, vagyis a Coats William Prymben fennálló részesedésének eladását követően a két vállalkozás a versenytilalmi stratégiák révén továbbra is piacfelosztási szellemben folytatta tevékenységét. Ezt a megállapítást a Prym-csoport is megerősíti.
- 105 A Prym-csoport 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló kérelmének 9. pontja értelmében:
- „A [William] Prym e megállapodás révén kívánta ellenőrizni termékeinek a Coats kereskedelmi láncain keresztül történő forgalmazásának biztonságát. A keretmegállapodás szabályozza mind az ipari, mind a kereskedelmi ágazatban való együttműködést. A Coatsot a maga részéről más termékeknek a saját költséges forgalmazási rendszere révén való eladása érdekelte. Különösen a [William] Prym jól bejáratott márkái érdekelték.”
- 106 A felperes kijelenti, hogy ezt a megállapodást valóban 1997. szeptember 3-án írták alá, és az tág keretet biztosított a fogyasztói piacra szánt rövidárucikkek közös forgalmazásának (lásd a megtámadott határozat (235) preambulumbekzdését). Arra hivatkozik, hogy nehéz lenne meghatározni azokat az indokokat, amelyek miatt az 1997. évi megállapodás megkötésére szükség volt, amennyiben az 1977. évi megállapodás még mindig hatályos lett volna, mivel az utóbbi „azt az elvet mondta ki, hogy a két fél egyike sem forgalmaz a másik fél termékeivel versenyző termékeket” (lásd a kiegészítő kifogásközlésre adott választát).
- 107 Az 1997. évi keretmegállapodás 5. pontja következőképpen szól:
- „A megállapodás a fém és műanyag rövidárucikkekre, valamint a gumitermékekre – akár a Prym Consumer társaság márkáját viselő, akár az általa gyártott, akár az általa beszerzett vagy csomagolt termékekről legyen szó – és cérnákra, valamint az azokkal kapcsolatos kiegészítő termékekre – a Coats márkáját viselő, akár az általa gyártott, akár az általa beszerzett termékekről legyen szó –, továbbá adott esetben egyes meghatározott piacokra szánt más termékekre vonatkozik.”
- 108 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság szerint az 1996. június 11-én tartott találkozóra vonatkozó feljegyzés és az 1997. évi keretmegállapodás aláírása önmagában nem bizonyítja a kartell létezését, de azt sem jelenti, hogy a Coats abból kilépett volna.
- 109 Másodszor a Bizottság a megtámadott határozat (236) preambulumbekzdésében azt állította, hogy az 1977. évi megállapodás először is azt írta elő, hogy a Coats és a Prym Consumer termékeik, vagyis a Prym Consumer által gyártott fém és műanyag rövidárucikkek, valamint a Coats által gyártott egyéb rövidárucikkek tekintetében kizárólagos szállítási és forgalmazási szerződéseket kötnek, másodszor pedig azt, hogy egy keretmegállapodás rögzíti majd a felek termékeinek közös forgalmazására vonatkozó szabályokat, anélkül azonban, hogy az a versenyző termékek gyártását vagy forgalmazását is szabályozná.
- 110 Mindazonáltal meg kell jegyezni, hogy a második megállapítás téves, mivel a keretmegállapodás fenti 107. pontban hivatkozott 5. pontjából kitűnik, hogy e megállapodás a versenyző termékek (a William Prym által gyártott fém és műanyag rövidárucikkek, valamint a Coats által gyártott cérnákra és egyéb kiegészítő termékek), valamint egyes sajátos termékek kizárólagos forgalmazására is kiterjedt.
- 111 Mindazonáltal a Bizottság helyesen mutat rá, hogy 20 év telt el az eredeti, 1977. évi piacfelosztási megállapodás megkötése óta, és hogy az új megállapodást azután kötötték, hogy a két vállalkozás közötti kereskedelmi kapcsolat a Coats William Prymben fennálló részesedésének eladását követően módosult.

– A Bonduel William Prym általi felvásárlásáról és az 1998. július 15-i találkozóról (a megtámadott határozat (237)–(245) preambulumbekzdése)

- 112 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság tévesen ítélte úgy, hogy az 1998. július 15-én Stolbergben tartott találkozó jegyzőkönyvei az 1977. évi megállapodásra utaltak. A felperes szerint ezek csupán a William Prym és az Opti között létrejött, cipzárfogazathoz szükséges szövetcsíkok beszerzésére vonatkozó megállapodásra (lásd a fenti 81. pontot), valamint az 1997. évi keretmegállapodásra utalnak.
- 113 A felperes a tárgyaláson emlékeztetett arra, hogy a Bizottság a jelen eljárás során maga is elismerte, hogy az e találkozóra vonatkozó egyetlen feljegyzés sem bizonyította a kartell létezését. A Bizottságnak az 1995. évet követő időszakra vonatkozó bizonyítása tehát egyetlen, az 1998. július 15-i találkozó feljegyzésein alapul.
- 114 A felperes szerint az általa benyújtott kézzel írott feljegyzések sokkal részletesebbek az ugyanazon találkozóval kapcsolatos gépelt jegyzetnél, és az utóbbival ellentétben a szóban forgó találkozó idején jöttek létre. A feljegyzés megbízhatósága tekintetében a felperes hangsúlyozza, hogy A. P. jegyzetéről van szó, aki nem írja le M. F. mondandóját szóról szóra. Egyébiránt a második eskü alatt tett nyilatkozatában A. P. teljesen hihető és jogszerű magyarázatot adott az általa feljegyzett észrevételekre.
- 115 A Bizottság a megtámadott határozat (237)–(245) preambulumbekzdésében egyrészt az 1998. július 15-i találkozó jegyzőkönyveire, másrészt a Prym-csoportnak az 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló kérelmeire támaszkodott.
- 116 Az 1998. július 15-én M. F.-fel tartott megbeszélésre vonatkozó, A. P. által szignált 2001. november 7-i gépelt feljegyzés a következőképpen szól:

„MF általánosságban beszélt a Bonduel-Prym ügyről. Kifejezte az abból fakadó csalódottságát, hogy ezt az információt késve közölték vele. Kifogásai különösen arra a tényre vonatkoztak, hogy AP nem vitatta meg a cipzárakra vonatkozó problémákat a Coats Optival az általános találkozók során, és hogy nem hozta tudomásunkra, hogy a megállapodás már nincs érvényben.

[...]

Annak jele, hogy a [William] Prym az Opti felvásárlásával 1988-ban sem került bevonásra a [tárgyalásokba], nem került szóba.

[...]

MF felvetette annak kérdését, hogy a Prym számíthat-e arra, hogy egy napon az ipari ágazatban felszabadul valamelyik fél [a kötelezettségei alól] és így a Coats beléphet a patentpiacra, miközben a [William] Prym beléphet a cernapiacra. Ez a kérdés egyértelmű és világos választ igényel.”

- 117 A Bizottság álláspontja szerint ez azt bizonyítja először is, hogy a Coats ugyanúgy reagált erre a felvásárlásra, mint a William Prym reagált az Opti 1988-ban történt Coats általi felvásárlására (lásd a fenti 89. pontot). A két vállalkozás reakciója megerősíti a kettőjük között az 1977. évi megállapodással létrejött és folyamatosan fennálló kartell létezését (lásd a megtámadott határozat (238) preambulumbekzdését). Másodszor ebből arra kell következtetni, hogy M. F. az eredetileg az 1977. évi megállapodásban létrehozott piacfelosztásra hivatkozott (lásd a megtámadott határozat (243) preambulumbekzdését). Harmadszor ebből az következik, hogy a két vállalkozás között eredetileg létrejött (egyrészt a műanyag és fém rövidáruccikkek, másrészt az egyéb rövidáruccikkek közötti) piacfelosztást továbbra is betartották (lásd a megtámadott határozat (245) preambulumbekzdését).

118 Az 1998. július 15-i találkozóról szóló beszámoló – amelyik megemlíti azt a tényt, hogy az Optival szemben nem állhat fenn árverseny – megerősíti ezt a megállapítást. Ráadásul e beszámoló ugyanezen részéből az is kitűnik, hogy a William Prymnek nem állt érdekében, hogy az Optival versenyben álljon, és főleg nem árversenyben. A William Prym tehát azt javasolta, hogy tárgyaljanak a cipzárakkal kapcsolatos megoldásról, valamint a létező megállapodásokról. Ezen túlmenően e beszámoló arra hivatkozott, hogy a szóban forgó vállalkozásoknak szüksége volt arra, hogy stratégiára vonatkozó párbeszéd folyjon közöttük.

119 A hivatkozott beszámoló 4. pontja így hangzik:

„A Coats és a [William] Prym közötti átfogó megállapodás megbeszélésre került [...]

A két fél kifejtette, hogy ennek az átfogó megállapodásnak a végrehajtásával járó számos költséget kell viselniük azáltal, hogy kiadások terhelik őket a kidolgozott megállapodások megvalósításával kapcsolatosan, át kell alakítaniuk szervezetüket, és új struktúrákat kell létrehozniuk.”

120 A fent hivatkozott bizonyítékok megerősítik a Bizottság azon állítását, miszerint a két vállalkozásnak problémái merültek fel a cipzárak piacán e közös termék kapcsán, miután kapcsolataikban számos változtatás következett be ezen időszak során. Mindazonáltal – azon tény ellenére, hogy a cipzárak piacán versenyeztek egymással – továbbra is tiszteletben tartották a versenytilalomra vonatkozó erkölcsi kötelezettségvállalásukat, és kifejezetten kinyilvánították, hogy nem áll érdekükben árversenyt folytatni ezen a piacon.

121 M. F. 2006. április 24-én eskü alatt tett nyilatkozata egy olyan nyilatkozat volt, amelyet a felperes egyik képviselője annak érdekében tett, hogy enyhítse a felperesnek a megállapított jogsértéssel kapcsolatos felelősségét, és következésképpen e nyilatkozat nem csökkenti a helyszíni vizsgálat során talált dokumentumok, illetve az e dokumentumokkal kapcsolatos magyarázatok bizonyító erejét (a fenti 47. pontban hivatkozott Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 379. pontja).

122 A felperes azon állítása kapcsán, miszerint annak idején nem nyújtott semmiféle biztosítékot az árversenyre nézve, meg kell állapítani, hogy a felperes ezzel szemben nem vitatja, hogy a Prym-csoport egyértelműen nyújtott ilyen biztosítékot. Mindenesetre, ha az 1998. július 15-i találkozóról szóló beszámoló önmagában nem is elegendő a jogsértés bizonyítására, a fenti 38–40. pontban említett pontos és egybevágó ténykörülmények összességének keretében bizonyosan figyelembe vehető bizonyítékként.

123 A felperes azon érve tekintetében, miszerint a Bizottság a jelen eljárás során maga is elismerte, hogy az 1998. július 15-i találkozóra vonatkozó egyetlen feljegyzés sem bizonyította a kartell létezését, meg kell állapítani, hogy a Bizottság a beadványaiban pusztán annak megállapítására szorítkozott, hogy e dokumentumok önmagukban nem bizonyítják a kartell létezését, ám azt sem jelzik, hogy a felperes abból kilépett volna.

– A mentő bizonyítékokról

124 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság nem vett figyelembe bizonyos, a piacfelosztási megállapodás létezésére vonatkozó mentő bizonyítékokat:

– először is egy, a Coats és a William Prym között 1989. augusztus 1-jén tartott találkozóról szóló beszámolót;

– másodszor a J. G. (William Prym) és R. H. (Coats) között 1989. szeptember 11-én tartott találkozóról szóló beszámolót;

- harmadszor azt a tényt, hogy a Coats ezen ágazatért az utóbbi évtizedben felelős hat vezetője közül öt eskü alatt tett olyan nyilatkozatot, amelyben azt állították, hogy nem volt tudomásuk az 1977. évi megállapodásról, hogy arról nem tájékoztatták őket, és hogy soha nem tanúsítottak olyan magatartást, mintha egy ilyen fajta piacfelosztási megállapodás létezne.

125 Az első bizonyíték kapcsán rá kell mutatni arra, hogy az R. H. (Coats) által készített, 1989. augusztus 1-jén tartott találkozóról szóló beszámoló így szól:

- „[2] c) Az »Európai divízió« »a kézműipari kategóriába tartozó összes termék teljes választékának fő szállítójává és forgalmazójává válást« jelölte meg egyik célkitűzéseként – ideértve a varrócérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát, a zárat, a fém és műanyag rövidárucikkeket, a varráshoz szükséges textil rövidárucikkeket stb.
- d) Ezt lehetőleg a [William] Prymmel és nem a [William] Prym ellenében kellene megvalósítani [...]
- e) EF megjegyezte, hogy a Coats stratégiája – vagyis a fenti c) pontban meghatározott stratégia – nem különbözik az 1976-os eredeti döntés elfogadását indokoló stratégiától – vagyis attól, hogy a Coats lenne a [William] Prym világszintű kizárólagos forgalmazója, és ezt a Coatsnak a [William] Prymben történő 25%-os részesedés szerzése erősítené meg.

[...]

A találkozó mindkét részről megegyezéssel zárult annak kapcsán, hogy a Coats és Prym [csoport közötti kétoldalú] együttműködés konkrét aspektusait a felek – bizonyos kritériumok tiszteletben tartásával – később megvizsgálják:

Vizsgálatunkat Európára kell korlátozni.

Meg kell majd vizsgálnunk a kölcsönös kizárólagosságot – vagyis azt, hogy a Coats legyen a kizárólagos forgalmazó és kizárólag a [William] Prym termékeit árusítsa a fém és műanyag rövidárucikkek terén.

Megoldásokat kellene találnunk a sajátos »problémákra« –

NIL

Opti: [William] Prym – cipzárak

»Világszintű árak« a német költségekkel szemben, vagyis Stolberg fenntartható-e hosszútávon minden termék gyártási központjaként?»

126 A felperes álláspontja szerint e beszámolóból az tűnik ki, hogy amennyiben az 1977. évi megállapodás hatályban lett volna, egyáltalán nem lett volna szükség a kölcsönös kizárólagosság megvalósítása lehetőségének tanulmányozására. Ez két egymást átfedő eljárást jelentene, mivel a Coatsnak már tilos lett volna a [William] Prym fém rövidárucikkeivel versenyben lévő termékeket forgalmaznia.

127 Meg kell állapítani, hogy E. F. az 1989. augusztus 1-jén tartott találkozóról szóló beszámoló 2. pontjának e) alpontjában emlékeztet, hogy a Coats által a c) alpontban javasolt stratégia – vagyis hogy a Coats lett a William Prym kizárólagos forgalmazója és hogy ennek keretében a William Prymben 25%-os részesedést szerzett – nem különbözik az 1976-os eredeti döntés elfogadását indokoló stratégiától.

- 128 Az 1989. augusztus 1-jén tartott találkozó résztvevői megegyeztek abban, hogy tanulmányozni fogják a kölcsönös kizárólagosság elvét – amelynek értelmében a Coats kizárólagos forgalmazó lenne és a fém- és műanyagrövidárucikk-ágazatban kizárólag a William Prym termékeit árulná. Továbbá bizonyos problémákat – mint például az Opti/William Prym helyzetet – meg kellett oldani. E tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy a William Prym úgy vélte, hogy az Opti felvásárlásával a Coats nem tartotta tiszteletben az e téren tett kötelezettségvállalásait (lásd a fenti 89. pontot).
- 129 Az a tény, hogy a két vállalkozás tíz évvel a piacfelosztási megállapodást követően szükségesnek érezte egy új megállapodás megkötését, egyáltalán nem zárja ki az eredeti megállapodás létezését. Az új megállapodás különösen azt tette lehetővé, hogy a felek figyelembe vegyék a szóban forgó évtized alatt bekövetkezett változásokat, és lehetővé tette a résztvevők számára, hogy alaposabban megvizsgálják a kizárólagos forgalmazás kérdését, és hogy megoldjanak bizonyos problémákat, mint például az Opti Coats általi felvásárlását.
- 130 A második bizonyíték kapcsán meg kell állapítani, hogy az 1989. szeptember 11-én tartott találkozóhoz szóló beszámoló „Egyesült Királyság” című 10. pontja először is azt mutatja, hogy a felperes már képviselve volt a fém és műanyag rövidárucikkek angol piacán, és hogy arra törekedett, hogy egy „Stitchpoint” elnevezésű új márkát fejlesszen ki. Másodszor a Tootal társaság felvásárlását követően még egy további fém- és műanyagrövidárucikk-márkát is megszerzett az Egyesült Királyságban. A William Prym cipzárgyártásának kérdése ugyancsak felmerült a NIL-re vonatkozó megbeszélés keretében.
- 131 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a felperes által hivatkozott idézet csupán az egyesült királysági helyzetre vonatkozik. A felperes már a '70-es évektől – vagyis az eredeti megállapodás megkötése idejétől – jelen volt ezen a piacon. Az új márká bevezetése és a Tootal felvásárlása következőképpen sem a két vállalkozás közötti kapcsolatot, sem kölcsönös kötelezettségeiket nem módosította. Ebből következően a Coats egyesült királysági piacon fennálló helyzetének fenntartása és megerősítése a jelen ügyben irreleváns a kartell létezésének és lefolyásának szempontjából.
- 132 A harmadik bizonyíték, vagyis a Coats hat vezetője közül öt által tett nyilatkozatok tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy ugyan a felperes képviselői e nyilatkozatokat annak érdekében tették, hogy enyhítsék a felperesnek a megállapított jogsértéssel kapcsolatos felelősségét, ez önmagában nem teszi hiteltelenné az ilyen állásfoglalást. Mindazonáltal rá kell mutatni, hogy ez nem is csökkenti a helyszíni vizsgálat során talált dokumentumok, illetve az e dokumentumokkal kapcsolatos magyarázatok bizonyító erejét (a fenti 47. pontban hivatkozott Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 379. pontja)

– Következtetés

- 133 A fentiek tükrében meg kell állapítani, hogy a Bizottság által összegyűjtött pontos és egybevágó ténykörülmények összességének keretében (lásd a fenti 38–40. pontot) az 1977. évi megállapodás bizonyos bizonyító erővel bír az A. P. nyilatkozataiban a rövidárucikkek piaca felosztásának létezésére vonatkozó egyes lényeges állítások megerősítésére nézve – amely piacfelosztás megakadályozta a Coatsot abban, hogy belépjen az „egyéb záruk” európai piacára, illetve a Prym-csoportot abban, hogy belépjen az európai cérnapiacra. Ezt a megállapítást más, a fentiekben vizsgált kontextuális elemek is megerősítik. Elsősorban a helyszíni vizsgálat során talált dokumentumokat – vagyis az 1977. április 12-i levelet, az 1993. február 11-i találkozóhoz szóló beszámolót, az 1996. június 11-i találkozóhoz szóló beszámolót, az 1997. évi keretmegállapodást, az A. P. 1998. július 15-én M. F-fel tartott találkozójaival kapcsolatosan gépelt 2001. november 7-i jegyzetet, valamint az 1998. július 15-i találkozóhoz szóló beszámolót – összességükben kell értékelni. Másodszor ki kell emelni azt a tényt, hogy ezeket az elemeket továbbá a Prym-csoport 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló kérelmeihez tartozó dokumentumok – vagyis az 1977. évi megállapodás példánya, D. P. beszédének 1988. november 9-i kivonata és az A.

által készített 1991. december 12-i keltezésű feljegyzés – is alátámasztják. Mindezen bizonyítékok arról tanúsodnak, hogy az érintett vállalkozások között az 1975. évi és 1977. évi megállapodásokat követő időszakban fennálló szoros kapcsolat tovább folytatódott, és hogy e kapcsolatot a felek időről időre más megállapodások révén – mint például az 1990. évi beszerzési megállapodás és az 1997. évi keretmegállapodás – kiigazították.

- 134 Azon kérdés tekintetében, hogy e bizonyítékok alkalmasak-e a felperessel szemben kifogásolt jogsértés időtartamának bizonyítására, emlékeztetni kell arra, hogy az ilyen megállapodások és magatartások keretében a tevékenységek általában rejtve folynak le, a találkozókat titkosan, gyakran harmadik országokban tartják, továbbá az erre vonatkozó dokumentáció a legminimálisabbra korlátozódik. Még ha a Bizottság fel is fedez olyan iratokat – például valamely találkozóról szóló beszámolót –, amelyek kifejezett módon tanúsítják a gazdasági szereplők közötti jogellenes kapcsolatfelvételt, e dokumentumok általában töredékesek és szórványosak, és ezért bizonyos részleteket gyakran következtetésekkel kell rekonstruálni. Az esetek nagy részében a versenyellenes magatartás vagy megállapodás létezését bizonyos számú egybeesésekből és jelekből kell kikövetkeztetni, amelyek együtt figyelembe véve, más összefüggő magyarázat hiányában a versenyjog megsértésének bizonyítékául szolgálhatnak (lásd a fenti 42. pontot).
- 135 A jelen jogalap keretében folytatott elemzésből kitűnik, hogy a felperes nem terjesztett elő olyan, a megtámadott határozatban említett irati bizonyítékokat cáfoló kellően hiteles bizonyítékokat, vagy meggyőző alternatív magyarázatot, amelyekből éppen ellenkezőleg, az derül ki, hogy a felperes részt vett a Prym-csoporttal kötött kétoldalú piacfelosztási megállapodásban.
- 136 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban jogilag megkövetelt módon, a fenti 38–51. pontban ismertetett szabályoknak megfelelően és a vele szemben a jelen eljárás keretében kifogásolt nyilvánvaló értékelési hibák elkövetése nélkül bizonyította, hogy a felperes részt vett a szóban forgó jogsértésben. Az első jogalapot tehát el kell utasítani mint megalapozatlant.
- 137 Továbbá a Törvényszék úgy véli, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikke (5) bekezdésének megsértésére vonatkozó második jogalap megvizsgálása előtt először is az egységes és folyamatos jogsértés létezése bizonyításának hiányára vonatkozó harmadik jogalapot érdemes megvizsgálni, tekintettel arra, hogy a jogsértés időtartama annak szerves részét képezi, és ezért – mint a folyamatos jogsértés elleni eljárásra vonatkozó elvülésre irányadó feltételek egyike – a jogsértés megállapításához nélkülözhetetlen (a fenti 47. pontban hivatkozott Peróxidos Orgánicos kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 21. pontja).

Az egységes és folyamatos jogsértés létezése bizonyításának hiányára vonatkozó harmadik jogalapról

A felek érvei

- 138 A felperes úgy véli, hogy a Bizottságnak nem sikerült bizonyítania, hogy 1975. januárjától 1998. július 15-ig tartó folyamatos jogsértés állt volna fenn, amely tény alapján egy huszonegy és fél évig tartó jogsértésnek megfelelő bírságot szabhatott volna ki. A Bizottság a megtámadott határozat (339) és (347) preambulumbekkezdésében úgy ítélte meg, hogy a jogsértés 1977. januárjától 1998. július 15-ig egységes és folyamatos volt, azt állítva, hogy a piacfelosztási megállapodás „a Bizottság által a helyszíni vizsgálatok során és a [Prym-csoport 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló] kérelmeiben, továbbá [az utóbbi] által nyújtott írásbeli bizonyítékok segítségével” [bizonyításra került].
- 139 A felperes álláspontja szerint a szóban forgó bizonyíték vizsgálata olyan hatalmas időbeli hézagokat mutat, amelyek sokkal jelentősebbek annál, hogy a Bizottság bizonyíthassa az egységes és folyamatos jogsértés tényét. Ugyanis valójában – a felperes megfogalmazása szerint – egy bizonytalan eredetű, alá nem írt dokumentum és az azt benyújtó személy által írt igencsak kétértelmű dokumentum között

huszonegy és fél év telt el. Egyetlen bizonyíték sem alkalmas annak megállapítására, hogy az 1977. évi megállapodás arra szolgált volna, hogy több évig alkalmazzák, mivel e megállapodás egyáltalán nem rendelkezett a végrehajtására előírányzott időtartamról.

- 140 A Bizottság az események sorozata és az egységes és folyamatos jogsértés közötti összefüggés kapcsán emlékeztet arra, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértése nemcsak elszigetelt cselekmény eredménye lehet, hanem cselekmények sorozata, vagy akár folyamatos magatartás eredménye is. Ez az értelmezés szerinte nem vitatható azon az alapon, hogy a cselekmények sorozata vagy a folyamatos magatartás egyes elemei önmagukban is az említett rendelkezés megsértésének minősülhetnek. Amennyiben a különböző cselekmények – azonos, a belső piacon belüli versenyt torzító céljuk alapján – átfogó terv keretébe illeszkednek, a Bizottság az e cselekmények miatti felelősséget jogszerűen tudhatja be az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján. A Bizottság az 1978 és 1990 közötti jogsértés bizonyítékainak állítólagos hiánya kapcsán azon az állásponton van, hogy elegendő olyan írásos bizonyítékkal rendelkezett, amely megerősítette a vállalkozások között 1977 óta fennálló piacfelosztás tényét.

A Törvényszék álláspontja

- 141 Először is emlékeztetni kell arra, hogy az egységes jogsértés fogalma pontosan olyan helyzetre vonatkozik, amelyben több vállalkozás egy folyamatos, a verseny torzítására irányuló gazdasági célt követő magatartásból álló jogsértésben, vagy olyan, egymással azonos tárgyuk (a tényezők összességének azonos célja), illetve alanyuk (az érintett vállalkozások azonossága, amelyeknek tudomásuk van a közös célról) alapján összefüggő önálló jogsértésekben vett részt (a fenti 41. pontban hivatkozott BPB kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 257. pontja).
- 142 Arra is emlékeztetni kell, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértése nemcsak elszigetelt cselekmény eredménye lehet, hanem cselekmények sorozata, vagy még inkább folyamatos magatartás eredménye is. Ez az értelmezés nem vitatható azon az alapon, hogy a cselekmények sorozata vagy a folyamatos magatartás egyes elemei önmagukban is a fenti rendelkezés megsértésének minősülhetnek. Amennyiben a különböző cselekmények – azonos, a belső piacon belüli versenyt torzító tárgyuk alapján – átfogó terv keretébe illeszkednek, a Bizottság a fenti cselekmények miatti felelősséget jogszerűen tudhatja be az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján (a fenti 42. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 258. pontja).
- 143 Továbbá az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egységes jogsértés fogalma kapcsolódhat megállapodásokban, összehangolt magatartásokban, illetve a vállalkozások társulásainak döntéseiben megnyilvánuló versenyellenes magatartás jogi minősítéséhez (lásd ebben az értelemben a fenti 67. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 696–698. pontját, a T-9/99. sz., HFB és társai kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítélet [EBHT 2002., II-1487. o.] 186. pontját és a T-101/05. és a T-111/05. sz., BASF és UCB kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítélet [EBHT 2007., II-4949. o.] 159. pontját).
- 144 Továbbá meg kell jegyezni, hogy az egységes célkitűzés fogalma nem határozható meg a jogsértés által érintett piacon belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, mivel a verseny érintettsége mint célkitűzés vagy mint tárgy az EK 81. cikk (1) bekezdése hatálya alá tartozó valamennyi magatartásnak a lényegéhez tartozik. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folyamatos jogsértés fogalma elveszti értelmének egy részét, mivel annak az lenne a következménye, hogy a valamely ágazatot érintő, az EK 81. cikk (1) bekezdésével tiltott különböző magatartásokat szisztematikusan egységes jogsértést képező elemeknek kellene minősíteni. Ily módon ahhoz, hogy különböző cselekményeket egységes és folyamatos jogsértésnek lehessen minősíteni, azt kell megvizsgálni, hogy e cselekmények kiegészítik-e

egymást abban az értelemben, hogy mindegyiknek a rendes verseny egy vagy több következményével való szembenézés volt a célja, és a kölcsönhatás révén hozzájárultak a gazdasági szereplők által – az egységes célra irányuló átfogó terv keretében – kívánt versenyellenes hatás egészének megvalósításához. E tekintetben figyelembe kell venni valamennyi körülményt, amely megalapozhatja vagy megkérdőjelezheti ezen összefüggést, mint például a szóban forgó különböző megállapodások és összehangolt magatartások alkalmazásának időtartamát, azok tartalmát (beleértve az alkalmazott módszereket), és ezzel kapcsolatosan azok célját (lásd ebben az értelemben a fenti 143. pontban hivatkozott BASF és UCB kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 179–181. pontját).

- 145 A Bizottság tehát ezen objektív okokból indíthat különböző eljárásokat, állapíthat meg több, eltérő jogsértést és szabhat ki több különböző bírságot (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-71/03., T-74/03., T-87/03. és T-91/03. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 15-én hozott ítéletének [ún. „Tokai II”-ítélet; az EBHT-ban nem tették közzé] 124. pontját).
- 146 Végül arra is rá kell mutatni, hogy egyes jogellenes cselekmények egységes jogsértésként vagy több különálló jogsértésként történő minősítése főszabály szerint befolyásolja a kiszabható bírságot. A több különálló jogsértés megállapítása ugyanis több különálló bírság kiszabását vonhatja maga után, minden egyes esetben a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében és az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott határokon belül (a fenti 143. pontban hivatkozott BASF és UCB kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 158. pontja).
- 147 Következésképpen azt kell meghatározni, hogy a felperessel szemben kifogásolt tényállás egy olyan átfogó rendszerbe illeszkedik-e, amelynek célja az „egyéb záruk” és cipzárak piacain fennálló versenyfeltételek torzítása volt, tehát az e piacokon kartellnek minősülő egységes és folyamatos jogsértést alkot-e.
- 148 A jelen ügyben az a tény, hogy a Bizottság a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködést egységes és folyamatos jogsértésnek minősítette, azzal a következménnyel járt, hogy egy 1977. január 15-től legalább 1998. július 15-ig tartó egységes jogsértés került megállapításra (lásd a megtámadott határozat (339)–(347) preambulumbekendését). Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a fenti 141–146. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel a Bizottság tévesen alkalmazta-e a jogot azáltal, hogy a felperessel szemben kifogásolt cselekményeket a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján – amelyek nagy részét az első jogalap keretében már megvizsgáltuk – egységes és folyamatos jogsértésnek minősítette (lásd a megtámadott határozat (217)–(245) preambulumbekendését).
- 149 A felperes azon érve kapcsán, miszerint a szóban forgó bizonyítékok olyan hatalmas időbeli hézagokat mutatnak, amelyek sokkal jelentősebbek annál, hogy a Bizottság bizonyíthassa az egységes és folyamatos jogsértés tényét, emlékeztetni kell arra, hogy az a tény, hogy a folyamatos jogsértés fennállására vonatkozóan a Bizottság nem terjesztett elő bizonyítékot egyes meghatározott időszakok tekintetében, nem akadályozza annak megállapítását, hogy a jogsértés a hivatkozott időszakoknál összességében hosszabb időtartam alatt állt fenn, amennyiben ezt tárgyilagos és egybehangzó bizonyítékok megalapozzák. Egy több éven át tartó jogsértés esetén az a tény, hogy a kartell megnyilvánulásai különböző időszakokban érvényesülnek, és azokat hosszabb-rövidebb időszakok választják el egymástól, nem befolyásolja a kartell fennállását annyiban, amennyiben a jogsértés részét képező különböző magatartások azonos célt szolgálnak, továbbá egy sajátos és folyamatos jogsértés keretében illeszkednek (a Bíróság C-113/04. P. sz., Technische Unie kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-8831. o.] 169. pontja).
- 150 Ennélfogva, noha a jogsértő magatartás két megnyilvánulását elválasztó időszak releváns kritériumot jelent a jogsértés folyamatos jellegének bizonyításakor, azon kérdés, hogy az említett időszak elegendően hosszú-e a jogsértés megszakításához, vagy sem, nem vizsgálható absztrakt módon. Épp ellenkezőleg, azt a kérdéses kartell működésével összefüggésben kell értékelni (a Törvényszék T-18/05. sz., IMI és társai kontra Bizottság ügyben 2010. május 19-én hozott ítéletének [EBHT 2010., II-1769. o.] 89. pontja).

- 151 A jelen ügyben a Törvényszék az első jogalap vizsgálatának keretében azt állapította meg, hogy a szóban forgó megállapodás a Coats-csoport és a Prym-csoport közötti kétoldalú együttműködésre vonatkozott. A hivatkozott megállapodás értelmében a Coats kötelezettséget vállalt arra, hogy „nem gyárt [...] fém és műanyag rövidárucikkeket sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében, illetve Európában nem forgalmaz versenyző fém és műanyag rövidárucikkeket a [William] Prym előzetes beleegyezése hiányában”. A [William] Prym a maga részéről arra vállalt kötelezettséget, hogy „nem gyárt [...] varrocérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát stb., sem közvetlenül, sem valamely szövetség keretében, illetve Európában nem forgalmaz versenyző varrocérnát, illetve kézműves tevékenységre használt cérnát a Coats előzetes beleegyezése hiányában”. Következésképpen ebből azt a következtetést kell levonni, hogy a jogvita tárgyát képező megállapodás a piacok két versenytárs közötti felosztására vonatkozik.
- 152 Az árrögzítő megállapodásokkal ellentétben – amelyek keretében a résztvevőknek rendszeresen találkozniuk kell a piac alakulásának figyelembevétele végett annak érdekében, hogy magatartásukat a megállapodás időtartama alatt e piacon össze tudják hangolni – a piacfelosztási megállapodást – meghatározásánál fogva – a résztvevőinek annak megkötésétől kezdve be kell tartaniuk, és az vagy a létező megállapodás módosítása, vagy egyéb megállapodások kötése révén időről időre kiigazításra kerülhet.
- 153 Ennek kapcsán emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék a fenti 133. pontban arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság által a helyszíni vizsgálatok során összegyűjtött bizonyítékok, a Prym-csoport 1996. évi engedékenységi közlemény vagy a 2002. évi engedékenységi közlemény vele szembeni alkalmazására irányuló kérelmeiben szereplő bizonyítékok, valamint az utóbbi által nyújtott írásos bizonyítékok arról tanúsodnak, hogy az érintett vállalkozások között az 1975. évi és 1977. évi megállapodásokat követő időszakban fennállt szoros kapcsolat tovább folytatódott, és hogy e kapcsolatot a felek időről időre más megállapodások révén – mint például az 1990. évi beszerzési megállapodás és az 1997. évi keretmegállapodás – kiigazították.
- 154 Következésképpen a Bizottság jogszerűen juthatott arra a következtetésre, hogy a felek egy olyan közös tervben állapodtak meg, amely korlátozta vagy korlátozhatta kereskedelmi önállóságukat, oly módon, hogy nagy vonalakban meghatározták a piacon való közös fellépésüket (lásd a megtámadott határozat (334) preambulumbekzdését).
- 155 Ennélfogva a harmadik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az 1/2003 rendelet 25. cikke (5) bekezdésének megsértésére vonatkozó második jogalapról

A felek érvei

- 156 A felperes úgy véli, hogy a Bizottságnak nem sikerült bizonyítania, hogy bármely jogsértés 1997. szeptember 19-ét követően – vagyis a megtámadott határozat meghozatala előtt tíz évvel – tovább folytatódott volna, miközben az 1/2003 rendelet 25. cikke (5) bekezdésének értelmében az összes bírság elévült. Az 1998. július 15-i keltű bizonyíték nemcsak, hogy messze áll az e téren előírt követelményeknek való megfeleléstől, hanem azt különösen az M. F. és K. által – akik a releváns időszakban a Coatsnál voltak felelős vezetők – eskü alatt nyújtott bizonyítékok sem támasztják alá.
- 157 A Bizottság erre azt válaszolja, hogy elegendő bizonyítékot gyűjtött össze annak bizonyítására, hogy a jogsértés 1998. július 15-ig folytatódott. Továbbá a Bíróság ítélkezési gyakorlatából egyértelműen kitűnik, hogy az EK 81. cikk azoknak a kartelleknek az esetében is alkalmazandó, amelyek már hatályukat veszítették, ám a formai megszüntetésüket követően is hatást fejtenek ki.

A Törvényszék álláspontja

- 158 Az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja a felperessel szemben kifogásolt jogsértéssel azonos jellegű jogsértésekre öt év elévülési időt ír elő. A hivatkozott cikk (2) bekezdésének második mondata értelmében a folyamatos vagy ismétlődő jogsértések esetén azonban az elévülési idő a jogsértés megszűnésének napján kezdődik. A hivatkozott rendelet 25. cikke (3) bekezdése első mondatának megfelelően az elévülési időt megszakítja a Bizottság által a jogsértés tekintetében vizsgálat vagy eljárás céljából tett bármilyen intézkedés. A hivatkozott rendelet 25. cikke (4) bekezdésének értelmében az elévülési idő megszakadása a jogsértésben részt vevő összes vállalkozásra vagy a vállalkozások összes ilyen társulására nézve bekövetkezik. Ugyanezen cikk (5) bekezdése értelmében az elévülési idő minden megszakadás után újrakezdődik. Az elévülési idő azonban legkésőbb azon a napon jár le, amelyen az elévülési idő kétszeresének megfelelő időszak eltelt anélkül, hogy a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot szabott volna ki.
- 159 Emlékeztetni kell arra, hogy a jogsértés időtartama annak szerves részét képezi, és ezért – mint a folyamatos jogsértés elleni eljárásra vonatkozó elévülésre irányadó feltételek egyike – nélkülözhetetlen a jogsértés megállapításához, valamint a folyamatos jogsértés elleni eljárásra vonatkozó elévülésre irányadó feltételek egyike (a fenti 47. pontban hivatkozott Peróxidos Orgánicos kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 21. pontja). Az elévülési szabályoknak a Bizottság általi tiszteletben tartása azt jelenti, hogy a Bizottság helyesen határozza meg azt az időszakot, amely során a felperes részt vett a jogsértésben. Következésképpen annak érdekében, hogy a Törvényszék meg tudja határozni, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikke (5) bekezdésében előírt tízéves elévülési idő eltelt-e, vagy sem, azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság jogilag megkövetelt módon bizonyította-e, hogy a felperes jogsértésben való részvétele legalább 1997. szeptember 19-ig (vagyis a megtámadott határozat meghozatalához képest tíz évvel azelőttig) tartott.
- 160 Azon kérdés tekintetében, hogy a felperes jogsértésben való részvétele mikor ért véget, előjáróban emlékeztetni kell arra az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint egyrészt a versenyszabályok megsértését állító fél vagy hatóság feladata a jogsértés alapját képező tényállás jogilag megkövetelt módon történő bizonyítása, másrészt az e szabályok megsértésének megállapítása ellen védekezésül felhozott jogalpra hivatkozó vállalkozásnak vagy vállalkozások társulásának a feladata annak bizonyítása, hogy fennállnak a védekezésül felhozott jogalap alkalmazásának feltételei, így az említett hatóságnak más bizonyítékokra kell hivatkoznia (lásd ebben az értelemben a fenti 38. pontban hivatkozott Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontját és a fenti 42. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 78. pontját).
- 161 Egyébiránt a jogsértés időtartama az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti jogsértés alkotórésze, és az időtartam bizonyítása elsősorban a Bizottság feladata. E tekintetben az ítélkezési gyakorlat megköveteli, hogy a jogsértés időtartamát közvetlenül megalapozó bizonyítékok hiányában a Bizottság olyan, időben kellően közeli tényekre hivatkozzék, hogy ésszerűen elfogadható legyen az, hogy a jogsértés a két meghatározott időpont között megszakítás nélkül folytatódott (a Törvényszék T-43/92. sz., Dunlop Slazenger kontra Bizottság ügyben 1994. július 7-én hozott ítéletének [EBHT 1994., II-441. o.] 79. pontja).
- 162 Ezen túlmenően az olyan kartellek esetében, amelyek már hatályukat veszítették, elegendő az EK 81. cikk alkalmazásához, ha hatást fejtenek ki a formális megszűnésüket követően is (lásd a Törvényszék T-30/91. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1775. o.] 71. pontját és a T-59/99. sz., Ventouris kontra Bizottság ügyben 2003. december 11-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5257. o.] 182. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Ebből következően a jogsértés időtartamát nem azon időtartam függvényében kell értékelni, amelynek ideje alatt a megállapodás hatályban volt, hanem azon időtartam függvényében, amely alatt az érintett vállalkozások az EK 81. cikk által tiltott magatartást folytattak.

- 163 Emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozat 1. cikke (4) bekezdésének értelmében a felperesnek a szóban forgó jogsértésben való részvételét az 1977. január 15-től 1998. július 15-ig tartó időszakra nézve kell bizonyítottnak tekinteni. A felperes a jelen jogalap keretében ezt, a jogsértés időtartamára vonatkozó megállapítást vonja kétségbe. Véleménye szerint a Bizottságnak nem sikerült bizonyítania, hogy bármely jogsértés tovább folytatódott volna 1997. szeptember 19-ét, vagyis a megtámadott határozat meghozatalát tíz évvel megelőző dátumot követően.
- 164 A bizonyítékoknak az első és a harmadik jogalap keretében történő vizsgálatából kitűnik, hogy a jelen ügy tárgya egy olyan egységes és folyamatos jogsértés, amely legalább 1998. július 15-ig tartott.
- 165 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a tízéves elévülési időből az 1998. július 15-től 2007. szeptember 19-ig tartó időszak, vagyis nagyjából 9 év és 2 hónapig telt el. Ennélfogva a Bizottság a tízéves elévülési idő letelte előtt fogadta el a megtámadott határozatot.
- 166 A fentiek összességéből következik, hogy a második jogalapot el kell utasítani.

Az EJEE 6. cikke (3) bekezdése d) pontjának megsértésére vonatkozó negyedik jogalapról

A felek érvei

- 167 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette az EJEE 6. cikke (3) bekezdésének d) pontjában meghatározott eljárási jogait, és különösen azt, hogy büntetőjogi jellegű eljárásokban – mint a jelen ügyben is – „kérdéseket intézzen vagy intézhessen a vád tanúihoz”.
- 168 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság nem támaszkodhat a fenti 42. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletre. A jelen ügyben ugyanis a Bizottság, miután kézhez vette a Prym-csoport fenti 11. pontban említett kiegészítő kérelmét, folytatta a vizsgálatát, és elfogadta a kiegészítő kifogásközlést, amelyben először hozta fel a felperessel szemben azt, hogy olyan termékenkénti piacfelosztási megállapodás állt fenn, amely 21 évig tartott. Mind az eljárási háttér, mind a megtámadott határozatban a William Prym által a Bizottságnak szolgáltatott új elemeknek tulajdonított súly arra enged következtetni, hogy a Bizottság az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerinti értelemben „meghatározó” súlyt tulajdonított e bizonyítékoknak.
- 169 A felperes szerint a jelen ügyben fennálló körülmények eltérnek a fenti 48. pontban hivatkozott Bolloré és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet alapját képező ügy 86–89. pontjában ismertetett körülményeitől. Elsősorban azon nyilatkozat szerzőjének – A. P.-nek – azonossága, amelyre a Bizottság a jelen ügyben a jogsértés megállapítása érdekében támaszkodott, ismert volt, és a felperes hivatalosan is ki szeretne volna kérdezni. Másodsorban mivel a Bizottság emlékeztet arra, hogy az EJEE értelmében nem minősül bíróságnak, a felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság feladata annak biztosítása, hogy az EJEE 6. cikke (3) bekezdésének d) pontja a közigazgatási eljárás egésze alatt tiszteletben legyen tartva. Harmadsorban úgy tűnik, hogy a Bizottság a Törvényszék T-83/91. sz., Tetra Pak kontra Bizottság ügyben 1994. október 6-án hozott ítéletének (EBHT 1994., II-755. o.) 235. pontjára támaszkodva arra hivatkozik, hogy a versenyjog valamely rendelkezésének megsértése címén kiszabott bírságok nem büntetőjogi jellegűek.
- 170 A Bizottság ennek kapcsán arra hivatkozik, hogy A. P. jelen volt a 2006. július 11-i meghallgatáson, amelynek során minden résztvevőnek alkalma volt arra, hogy szóban előterjessze érveit. Amikor a felperes ügyvédjén volt a sor, úgy döntött, hogy észrevételét pusztán egy, a megfelelési programmal kapcsolatos pontosításra, valamint a Bizottság által felhasznált bizonyítékokra és a Prym-csoport nyilatkozataira vonatkozó általános megjegyzésre szorítkozik. Következésképpen ugyan lehetősége lett volna kérdéseket feltenni az általa kiválasztott félnek, a felperes nem élt az alkalommal.

A Törvényszék álláspontja

- 171 Emlékeztetni kell arra, hogy az EJEE 6. cikke 3. bekezdésének d) pontja úgy rendelkezik, hogy „minden gyanúsított személynek joga van arra, hogy [...] kérdéseket intézzon vagy intézhessen a vád tanúihoz, és kieszközhessen a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanúit megidézik, illetve kihallgatják”, az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanakkor kiderül, hogy a Bizottság az EJEE 6. cikke értelmében nem bíróság (a Bíróság 209/78-215/78. és 218/78. sz., Van Landewyck és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1980. október 29-én hozott ítéletének [EBHT 1980., 3125. o.] 81. pontja, valamint a 100/80-103/80. sz., Musique diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1825. o.] 7. pontja).
- 172 Ugyancsak az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az alapvető jogok azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja (a Bíróság 1996. március 28-i 2/94. sz. véleményének [EBHT 1996., I-1759. o.] 33. pontja és a Bíróság C-299/95. sz. Kremzow-ügyben 1997. május 29-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-2629. o.] 14. pontja). Ennek érdekében a Bíróság és a Törvényszék a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból, valamint az emberi jogok védelmére vonatkozó azon nemzetközi szerződések nyújtotta iránymutatásokból merít, amelyek kidolgozásában a tagállamok együttműködtek, vagy amelyekhez csatlakoztak. Az EJEE e tekintetben különös jelentőséggel bír (a Bíróság 222/84. sz. Johnston-ügyben 1986. május 15-én hozott ítéletének [EBHT 1986., 1651. o.] 18. pontja és a fent hivatkozott Kremzow-ügyben hozott ítélet 14. pontja). Egyebekben az EU 6. cikk (2) bekezdése értelmében az Európai Unió általános jogi elvekként tartja tiszteletben az alapvető jogokat, ahogyan azokat az EJEE biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek.
- 173 Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy a fenti megfontolások fényében a Bizottság megsértette-e a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét, amely a közösségi jogrend egyik alapvető elve (a Bíróság 322/81. sz., Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 3461. o.] 7. pontja), mivel állítólag nem tette lehetővé a felperes számára, hogy a tanúként meghallgatott A. P.-nek közvetlenül tegyen fel kérdéseket.
- 174 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ezen elv azt követeli meg, hogy az érintett vállalkozásoknak és vállalkozások társulásainak a Bizottság versenyjogi vizsgálata során a közigazgatási eljárástól kezdve lehetőségük legyen hatékonyan kifejteni álláspontjukat a Bizottság által állított tényállás, kifogások és körülmények valóságáról és jelentőségéről (lásd a Törvényszék T-314/01. sz., Avebe kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3085. o.] 49. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Az említett elv azonban nem követeli meg, hogy a közigazgatási eljárás keretében e vállalkozások számára biztosítsák a lehetőséget, hogy ők maguk tegyenek fel kérdéseket a Bizottság által meghallgatott tanúknak (lásd ebben az értelemben a fenti 42. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 200. pontját).
- 175 E tekintetben ugyanis elegendő, ha a Bizottság által felhasznált nyilatkozatok szerepelnek a felperesnek átadott iratokban, amely aztán az uniós bíróság előtt megtámadhatja azokat (a fenti 47. pontban hivatkozott Lafarge kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 147–149. pontja).
- 176 Ezenfelül a Bizottsággal egyetértve meg kell jegyezni, hogy ugyan A. P. jelen volt a 2006. július 11-i meghallgatáson, a felperes mégsem élt az alkalommal, hogy kérdéseket intézzon hozzá. Rádásul semmi sem akadályozta meg a felperest abban, hogy bizonyításfelvételre irányuló kérelem benyújtásával kérje a terhére valló tanúk megidézését és kikérdezését a Törvényszék előtt. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a felperes nem nyújtott be ilyen kérelmet.

- 177 Figyelemmel e megfontolásokra, a felperes nem hivatkozhat arra, hogy a Bizottság megsértette azon jogát, hogy kérdéseket intézzen vagy intéztessen a terhére valló tanúkhöz. Következésképpen a felperes által felhozott negyedik jogalapot el kell utasítani, mivel az sem ténybelileg, sem jogilag nincs alátámasztva.

A bírságkiszabási iránymutatás téves alkalmazására vonatkozó ötödik jogalapról

A felek érvei

- 178 A felperes úgy véli, hogy a Bizottságnak a bírság összegének a jogsértés időtartamára nézve való növelésének megállapításakor a bírságkiszabási iránymutatás 1. B. pontjának értelmében a 10%-os szorzó alkalmazására vonatkozóan gyakorolnia kellett volna mérlegelési jogkörét. A Bizottságnak nem kellett volna a jogsértés időtartama címén automatikusan 215%-kal növelnie a bírság összegét. Először is figyelembe kellett volna vennie azon bizonyítékok csekély bizonyító erejét, amelyekre a jogsértés megállapítása érdekében támaszkodott, másodsor a kartell megállapított megnyilvánulásai között eltelt hosszú időszakokat, harmadszor azt, hogy a felperes vezetőinek egyáltalán nem volt tudomása e jogsértésről, illetve negyedszer azt, hogy nincs bizonyíték a jogsértés végrehajtására.
- 179 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság nem úgy járt el, ahogy a saját bevallása szerint a legnagyobb mértékű növelés megállapításánál a bevett állandó gyakorlata alapján el szokott járni. Még ha más (jelentősen rövidebb időtartamú) ügyekben a tényállás alapján igazolt is volt az évenkénti 10%-os növelés, ettől még a Bizottság nem bújhat ki mérlegelési jogköre megfelelő gyakorlásának kötelezettsége alól.
- 180 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

A Törvényszék álláspontja

- 181 A felperes által felhozott jogalapok megvizsgálása előtt emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozat (489) és (692) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a jogsértés miatti bírságokat a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése, valamint az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján szabta ki. Továbbá a Bizottság a bírságok összegének kiszámításakor az iránymutatásban és az 1996. évi engedékenységi közleményben meghatározott módszert alkalmazta.
- 182 Az iránymutatás ugyan nem minősül jogszabálynak, mégis olyan, a gyakorlatban követendő magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a Bizottság egyes esetekre nézve nem térhet el anélkül, hogy olyan magyarázatot ne adna erre, amely összeegyeztethető az egyenlő bánásmód elvével (lásd a Bíróság C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4429. o.] 91. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 183 A Törvényszék feladata tehát annak vizsgálata a megtámadott határozatban kiszabott bírságok jogszerűségének felülvizsgálata keretében, hogy a Bizottság a mérlegelési jogkörét az iránymutatásban meghatározott módszert követve gyakorolta-e, és amennyiben a Törvényszék azt állapítja meg, hogy a Bizottság e módszertől eltért, meg kell vizsgálnia, hogy ez az eltérés igazolt-e és a jogilag megkövetelt módon indokolt-e. Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy a Bíróság helybenhagyta egyrészt magát az iránymutatás alapelvét, másrészt az abban meghatározott általános módszert (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 252–255., 266–267., 312. és 313. pontja).

- 184 A Bizottság saját mérlegelési jogkörének az iránymutatás elfogadásából származó korlátozásával ugyanis nem összeegyeztethetetlen a Bizottság alapvető mérlegelési mozgásterének fenntartása. Az iránymutatás számos olyan rugalmas elemet tartalmaz, amely lehetővé teszi, hogy a Bizottság diszkrecionális jogkörét a 17. és az 1/2003 rendelet Bíróság által értelmezett rendelkezéseinek megfelelően gyakorolja (a fenti 183. pontban hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 267. pontja).
- 185 Ennélfogva azokon a területeken, ahol a Bizottság megőrizte mérlegelési mozgásterét, például az időtartamra tekintettel való növelés mértékét illetően, az e mérlegelésekre vonatkozó jogszerűségi felülvizsgálat a nyilvánvaló értékelési hiba hiányának vizsgálatára korlátozódik (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-241/01. sz., Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2917. o.] 64. és 79. pontját).
- 186 A Bizottság mérlegelési mozgásterére és az azzal kapcsolatban általa meghatározott korlátok főszabály szerint nem kötik a bíróságot korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásában (a fenti 39. pontban hivatkozott JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 538. pontja), ami feljogosítja a bíróságot a Bizottság által kiszabott bírság összegének megsemmisítésére, mérséklésére, illetve növelésére (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-1331. o.] 60–62. pontját, és a Törvényszék T-368/00. sz., General Motors Nederland és Opel Nederland kontra Bizottság ügyben 2003. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4491. o.] 181. pontját).
- 187 Ebből következően a pusztán tény, hogy a Bizottság fenntartotta magának azt a lehetőséget, hogy bírság kiindulási összegét a jogsértés minden egyes évre vonatkozóan – a hosszú időtartamú jogsértések esetén – a jogsértés súlya alapján rögzített összegnek akár 10%-ával növelje, egyáltalán nem kötelezi őt arra, hogy ezt a mértéket a kartell tevékenységének intenzitása vagy hatásai, vagy akár a jogsértés súlya függvényében állapítsa meg. A Bizottság feladata ugyanis, hogy széles mérlegelési mozgásterének keretében (lásd a fenti 183. pontot) döntsön arról, milyen mértékű növelést kíván alkalmazni a jogsértés időtartamára tekintettel (a Törvényszék T-19/05. sz., Boliden és társai kontra Bizottság ügyben 2010. május 19-én hozott ítéletének [EBHT 2010., II-1843. o.] 98. pontja).
- 188 A felperes annak bizonyítására irányuló érvei, hogy a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie először is azon bizonyítékok csekély bizonyító erejét, amelyekre a jogsértés megállapítása érdekében támaszkodott, másodsorban a kartell megállapított megnyilvánulásai között eltelt hosszú időszakokat, harmadszor azt, hogy a felperes vezetőinek egyáltalán nem volt tudomása e jogsértésről, keverednek az első és a harmadik jogalaphoz előadott érvekkel. Ennélfogva a Törvényszék – mivel már megállapította, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy egy 1977. január 15-től 1998. július 15-ig tartó egységes és folyamatos jogsértésről van szó – nem tehet mást, minthogy elutasítja ezen érveket.
- 189 A felperes azon érve tekintetében, miszerint nincs bizonyíték a jogsértés végrehajtására, emlékeztetni kell arra, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének utolsó albekezdése értelmében a bírság összegének megállapításakor nemcsak a jogsértés súlyát, hanem annak időtartamát is figyelembe kell venni. Következésképpen azon hatásnak, amelyet a jogsértés időtartama a bírság alapösszegére gyakorol, általános szabályként jelentősnek kell lennie. Különös körülményektől eltekintve ez ellentétes a kiindulási összegnek a jogsértés időtartamából fakadó pusztán jelképes emelésével. Így amennyiben valamely versenyellenes tárgyú megállapodás nem kerül végrehajtásra, akkor is figyelembe kell venni e megállapodás fennállásának időtartamát, tehát a megkötése és a megszűnése között eltelt időszakot (a Törvényszék T-213/00. sz., CMA CGM és társai kontra Bizottság ügyben 2003. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-913. o.] 280. pontja).
- 190 A jelen ügyben a Bizottság azt állapította meg, hogy a Prym-csoport és a Coats-csoport közötti kétoldalú együttműködés 21 és fél éven át tartott, vagyis az iránymutatás értelmében hosszú időtartamú volt. Következésképpen a Bizottság ezen a címen a felperessel szemben kiszabandó bírság

kiindulási összegét 215%-kal növelte. Emlékeztetni kell arra, hogy az iránymutatás 1.B. pontja harmadik francia bekezdésével összhangban a Bizottságnak lehetősége van a hosszú időtartamú jogsértések esetében a jogsértés súlya alapján megállapított összeget legfeljebb évenkénti 10%-kal növelni. Meg kell állapítani, hogy ezzel a Bizottság nem tért el az iránymutatásban saját maga által felállított szabályoktól.

¹⁹¹ Ezért az ötödik alapot el kell utasítani.

¹⁹² A fenti megfontolások összességéből következően a felperes által felhozott jogalapok egyike sem elfogadható. Ennélfogva a megsemmisítés iránti keresetet egészében el kell utasítani anélkül, hogy a jelen ügy körülményei között egyébiránt a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre címén megváltoztatná a felperessel szemben kiszabott bírság összegét.

A költségekről

¹⁹³ Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperes pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (harmadik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) A keresetet elutasítja.**
- 2) A Törvényszék a Coats Holdings Ltd-t kötelezi a költségek viselésére.**

Czucz

Labucka

Gratsias

Kihirdetve Luxembourgban, a 2012. június 27-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei	1
Eljárás és a felek kérelmei	4
A jogkérdésről	5
Az arra vonatkozó első jogalapról, hogy a Bizottság egyrészt megsértette a jogsértés bizonyítására vonatkozó kötelezettségét, másrészt nem tartotta tiszteletben az erre vonatkozó bizonyítási követelményeket	5
A felek érvei	5
A Törvényszék álláspontja	5
– Az 1975. évi találkozóról (a megtámadott határozat (217) preambulumbekzdése)	8
– Az 1977. január 15-i dokumentumról (a megtámadott határozat (218)–(222) preambulumbekzdése)	10
– Az 1977. április 12-i levélről (a megtámadott határozat (224) preambulumbekzdése)	13
– A Hugenoet-megállapodásról (a megtámadott határozat (225) és (226) preambulumbekzdése)	14
– A Beirat 1988. november 9-i találkozójáról (a megtámadott határozat (227)–(230) preambulumbekzdése)	15
– A William Prym 1991. december 12-i feljegyzéséről (a megtámadott határozat (231) preambulumbekzdése)	16
– Az 1993. február 11-i találkozóról (a megtámadott határozat (232) preambulumbekzdése)	17
– A Coats William Prymben fennálló részesedésének eladásáról (a megtámadott határozat (232)–(236) preambulumbekzdése)	18
– A Bonduel William Prym általi felvásárlásáról és az 1998. július 15-i találkozóról (a megtámadott határozat (237)–(245) preambulumbekzdése)	20
– A mentő bizonyítékokról	21
– Következtetés	23
Az egységes és folyamatos jogsértés létezése bizonyításának hiányára vonatkozó harmadik jogalapról ...	24
A felek érvei	24
A Törvényszék álláspontja	25
Az 1/2003 rendelet 25. cikke (5) bekezdésének megsértésére vonatkozó második jogalapról	27
A felek érvei	27
A Törvényszék álláspontja	28

Az EJEE 6. cikke (3) bekezdése d) pontjának megsértésére vonatkozó negyedik jogalapról	29
A felek érvei	29
A Törvényszék álláspontja	30
A bírságkiszabási iránymutatás téves alkalmazására vonatkozó ötödik jogalapról	31
A felek érvei	31
A Törvényszék álláspontja	31
A költségekről	33